8 АПР 1991

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг бош нашри

РУЗНОМА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ № 67 (20. 934) 1991 йил 6 апрель, шанба ◆ Рўзнома йилига 256 марта чиқади. ◆ Баҳоси 8 тийин.

ШУ КУННИНГ НАФАСИ

Рўзнома саҳифаларида:

● ҲАШАР — ЭЛГА ЯРАШАР

Жумҳуриятимизда Наврўзи олам кунлари бошланган ҳайрли ишларимизнинг давоми, ота-боболаримиз удумига садоқат рамзи сифатида 20 апрель куни умумхалқ ҳашари ўтказилади. Ҳаммамиз ҳашарда бир тан, бир жон бўлиб қатнашсак, нур устига аъло нур бўлади.

● БАРВАҚТ ҚИЛИНГАН ҲАРАКАТ, ҲОСИЛГА БЕРАР БАРАКАТ

Бепоён далаларда жўшқин меҳнат дақиқалари ҳукмрон. Бободеҳқон ерга барака уруғини қадамоқда. Вақтдан, техникадан омилкорлик билан фойдаланган пахтакорнинг бу йил ҳам юзи ёруғ бўлиши табиий. Меҳнат баҳорингиз бароридан келсин, азиз деҳқонлар!
1-БЕТ.

● ҚАРОР ИЖРОСИ БИЛАН КУЧЛИ

Сўз ва иш бирлигини таъминлаш, одамларнинг меҳнати ва турмуши масалалари билан атрофлича ҳар куни шуғулланиш ҳозирги мураккаб давримизнинг муҳим масалаларидан саналади. Сирдарё вилоят партия комитети томонидан бу соҳада қандай ишлар амалга оширилаётир?

● ТИЛГА ЭЪТИБОР — ЭЛГА ЭЪТИБОР

Она тили шахснинг ўз фикрини бошқаларга етказиш воситаси бўлиб қолмай, у шахс камолотини, миллий ўзўзини англашини кўрсатувчи ёрқин кўзгудир.
2-БЕТ.

● ПИЛЛАМИЗ — ТИЛЛАМИЗ

Бу йил Ўзбекистонда 30 минг 660 тонна пилла етиштириш режаланган. Шубҳасиз, пиллачиликни ривожлантириш эвазига келадиган даромад жумҳурият ва пиллачилар рўзғоридаги кам-кўстни тўлдириш учун хизмат қилади.

● САЛОМАТЛИК — ТУМАН БОЙЛИК

Шифокорлик — фахрли касб. У инсон саломатлиги йўлида фидокор, бемор қалбига йўл топадиган, дардига малҳам бўладиган инсон.
3-БЕТ.

● ҲАМКОРЛИКДА ҲИКМАТ КЎП

Буюк аллома Абу Али ибн Сино туғилган юртимизда 12 апрель куни халқаро кўргазма очилади. «Медаппаратура-91» кўргазмасида жаҳондаги 30 дан зиёд корхоналарнинг вакиллари иштирок этиш учун келишади.

Қоракўлимиз азалдан жаҳон бозорида машҳур. Маҳсулотимиз кўплаб кўргазмаларда мукофотлар билан тақдирланган. «Бухоро-Омега» қўшма мўйначилик корхонаси дастлабки маҳсулотни океан оша АҚШга сотиш учун жўнатди.
4-БЕТ.

ИНСОН ТЎҒРИСИДА ҒАМХЎРЛИК БИЛАН

Ўзбекистон ССР Президенти, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби И. А. Каримов 5 апрель куни Тошкент шаҳридаги маҳалла комитетларининг фаоллари, олий ўқув юртларининг ректорлари, техникумларнинг директорлари, корхоналар ва жамоат ташкилотларининг раҳбарлари билан учрашди.

Чакана нархлар ислоҳоти ва бозор муносабатларига ўтилиши билан боғлиқ равишда Ўзбекистон аҳолисини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилишнинг аниқ чора-тадбирларини амалга оширишга дахлдор масалалар учрашув қатнашчиларининг диққат марказида бўлди. Меҳнаткашлар турмушининг маданий-маиший шароитларини яхшилаш, интизом ва тартибни ҳамда топширилган иш учун масъулиятни мустаҳкамлаш зарурлиги таъкидланди.

Учрашувда жамоат ишлаб чиқариши самарадорлигини ошириш йўллари тўғрисида манфаатдорлик билан қизғин гаплашиб олинди, республика пойтахти аҳолисини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилаш учун қўшимча ресурслар ва имкониятларни излаб топишга доир аниқ таклифлар киритилди.

И. А. Каримов тўпланганларнинг жуда кўп саволларига жавоб қайтарди. Учрашувда Ўзбекистон ССР вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов қатнашди.

(ЎзТАГ).

20 АПРЕЛЬ— УМУМХАЛҚ ҲАШАРИ КУНИ

ФАОЛ ҚАТНАШАМИЗ

● **Куни кеча Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси, республика комсомоли Марказий Қўмитаси, Қизил Ярим Ой жамияти ва жумҳурият меҳр-шафқат жамғармаси Ўзбекистон халқига мурожаат этиб, барчани умумхалқ ҳашарида фаол қатнашишга даъват этдилар. Доҳиймиз В. И. Ленин таваллуди кунига бағишланган умумхалқ катта ҳашарига Сирдарё шаҳар жамоатчилиги ҳам пухта тараддуд кўрмоқда.**

Сирдарё автомобиль станцияси кенгайтирилиб, қайтадан қурилди. Энди йўловчилар учун қатор қулайликлар яратилди. Автостанция биносида ёш болали оналар, ногиронлар ҳамда машина ҳайдовчиларнинг дам олишлари учун катта имкониятлар яратилди.

Янги станциянинг И. Ражабов, Л. Мягков, Н. Цой ва В. Накашян каби ходимлари йўловчиларга намунали хизмат кўрсатиш чораларини кўришмоқда. Станция хизмат кўрсатиш майдони кенгайтирилиши билан янги маршрутлар ҳам очилди. Энди бу ердан Наманган шаҳрига, Фориш район марказига, Сирдарёнинг узоқ «Асалчи» давлат хўжалигига ҳам автобуслар қатнови мунтазам йўлга қўйилди.

Лекин катта ишнинг оз бўлса-да, камчиликлари бўлади. Станция биноси атрофи ҳали тўла ободонлаштирилгани йўқ. 20 апрель куни бўладиган умумхалқ ҳашарида бу ердаги чала ишлар бартараф этилади. Жумладан, станция атрофига гул, мевали-манзарали дарахт ниҳоллари ўтқазилади, майдон чиқиндилардан тозаланиб тартибга солинади.

Қ. ҲОЖИЕВ,
Сирдарё шаҳри.

● Сурхондарё вилояти. Ангор районидаги «Ангор» сабзавотчиликка ихтисослашган давлат хўжалиги деҳқонлари плёнка остида етиштирилган карам ҳосилини йиғиштиришга киришдилар. Уларнинг нияти — 600 тонна карам узиш. Хўжаликда бу йил 300 гектардан зиёд майдон сабзавот экинлари учун ажратилган. Бу ерда 700 оилавий пудратчи жамоалар меҳнат қилишаётир. Суратда: (чапдан-ўнгга) сабзавоткорлардан А. Шералиев, Ч.Зиёқулов, бош ҳосилот Х. Маматмўминов ва бригада бошлиғи Х. Мўминов.

И. ХУЖАЕВ
туширган сурат (ЎзТАГ).

ГЎШТ ВА СУТ МАҲСУЛОТЛАРИ НАРХИ ТУШИРИЛДИ

Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг қарори

ЎЗБЕКИСТОН ССР ПРЕЗИДЕНТИ ҲУЗУРИДАГИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ «ЧАКАНА НАРХЛАРНИ ИСЛОҲ ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА»ГИ 74-СОНЛИ 1991 ЙИЛ 29 МАРТ ҚАРОРИНИ ҚИСМАН ЎЗГАРТИШ ҲАҚИДА

Вазирлар Маҳкамаси гўшт ва гўшт маҳсулотларини, сут ва сут маҳсулотларини сотишда юз берган вазиятни эътиборга олиб ҳамда компенсация тўловларини ҳисобга олган ҳолда аҳолининг харид қобилиятини ҳисобга олиб, СССР Президентининг 1991 йил 28 мартдаги Мурожаатига мувофиқ қарор қилди:

1. Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг «Чакана нархларни ислоҳ қилиш тўғрисида»ги 74-сонли 1991 йил 29 мартдаги қарорига 1-иловани ўзгартириб, Иттифоқ нархлари асосида 1991 йил 8 апрелдан бошлаб энг юқори чакана нархлар гўштга — 7 сўм, сариёғга — 10 сўм, сутга — 50 тийин миқдорида белгилансин.

2. Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси, Ўзбекистон ССР Давлат нарх комитети, Ўзбекистон ССР Савдо вазирлиги, Ўзбекбирлашув, Қорақалпоғистон МССР Вазирлар Кенгаши, вилоят ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитети мазкур маҳсулотлар аҳолига узлуксиз сотилишини таъминласинлар.

Нархларни ошириш фактларига қатъий чек қўйилсин, нархларни ҳамда бу маҳсулотларни етказиб бериш тартибини бузувчиларга нисбатан қатъий чоралар кўрилсин.

3. Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик вазирлиги, «Ўзбекистон мева-сабзавот ва вино саноати» концерни, Ўзбекистон ССР Савдо вазирлиги, Ўзбекбирлашув, Қорақалпоғистон МССР Вазирлар Кенгаши ва вилоят ижроия комитетлари жамоа ва давлат хўжаликларида, кооперативларда, фермер хўжаликлари ва шахсий хўжаликларда чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва уларни харид қилишни кўпайтиришга доир зарур чораларни кўрсинлар, чорвачиликни ривожлантиришда уларни моддий рағбатлантириб, ҳар томонлама мадад берсинлар.

4. Ўзбекистон ССР Вазирлар Маҳкамаси, Ўзбекистон ССР Савдо вазирлиги, Ўзбекбирлашув, Қорақалпоғистон МССР Вазирлар Кенгаши, вилоят ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитети гўшт-сут маҳсулотлари етказиб берадиган бошқа жумҳуриятлар билан мустаҳкам хўжалик алоқалари ўрнатсинлар, шунингдек, ташқи иқтисодий ташкилотлар билан биргаликда бу маҳсулотларнинг ресурсларини кўпайтириш учун қўшимча манбаларни қидириб топсинлар.

5. Ўзбекистон ССР Молия вазирлиги гўшт ва гўшт маҳсулотлари, сут ва сут маҳсулотлари нархларидаги тафовутни савдо ташкилотларига тўласин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ.

АВТОМОБИЛЧИЛАРГА БАЙРОҚ

Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон ўртасидаги 1990 йил иш якунларига кўра, автотранспорт ва йўл хўжалиги ходимлари касаба уюшмалари Бутуниттифоқ федерациясининг кўчма Қизил байроғи Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти вазирлигига берилди. Республика автомобилчиларининг кейинги йилларда янги иқтисодий шароитда ишлашнинг ўз йўлларини топиш соҳасидаги изланишлари муваффақият қозонди.

«Узавтотранстехника» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасида 5 апрель куни бўлиб ўтган тантанали йиғилишда юксак мукофотни Бутуниттифоқ федерациясининг раиси Л. А. Яковлев топширди. У ўз нутқида мамлакатда бозор иқтисодиётига ўтиш йўлида вужудга келган қийин иқтисодий вазиятда Ўзбекистон автомобилчилари барқарор ишлаётганликларини, ишнинг, ишлаб чиқаришни ташкил этишнинг янги шаклларини излаб топаётганликларини таъкидлади.

Йиғилишда Ўзбекистон ССР автомобиль транспорти вазири Л. А. Аҳметов нутқ сўзлади. У ўтган йили деярли 283 миллион тонна халқ хўжалиги юклари ташилганини, йўловчилар ташишдан тушган даромад қарийб 452 миллион сўмни ташкил этганини айтди. Буларнинг барчаси режа топшириқларида белгилангандан кўп.

Тармоқ бозорга ўтиш муносабати билан вужудга келган янги иш шаклларини ҳам муваффақиятли ўзлаштирмоқда. Бу ерда бошқарувнинг эскириб қолган структурасидан воз кечиб, концернлар тузила бошланди. Улар тез фурсатда ўзининг жуда самарали эканлигини кўрсатди. Вазирлик ҳузурида ташкил этилган ва хўжалик ҳисобида ишловчи «Мадина» маркетинг ва реклама хизматлари фирмаси ўзини яхши томондан кўрсатди.

Вазир тармоқда дуч келинаётган муаммоларни ҳам четлаб ўтмади. Ўтган йили ҳамма ҳам ишнинг бир маромда бўлишини таъминлай олмади. 252 та автотранспорт корхонасидан саккизтаси юк ташиш режаларини бажармади. Йўловчиларнинг автобуслар ҳаракат жадвалларига амал қилмаётгани тўғрисидаги эътирозлари ҳам бор, тармоқнинг ҳамма саноат корхоналари ҳам номенклатура режасини бажармаяпти. Йиғилиш иштирокчилари республикада автомобиль транспортини ривожлантиришнинг туб йўналишлари, унинг янги иқтисодий шароитларда ишлаш истиқболлари билан таништирилди.

Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби А. Абдувосиқов, Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари П. Нуъмонов иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

ФУРСАТНИ ҒАНИМАТ БИЛИБ

Ўлкамизда сўлим баҳор сеп ёйиб, табиат гўзаллигини тобора кўпроқ намоён этмоқда. Яқиндагина қор кўрпасига бурканиб, куч тўплаган далаларда жўшқин меҳнат ўз ҳукмини ўтказаётир. Сокинлик ўрнини яратувчилик эгалламоқда. Бободеҳқон яна қадрдон даласида.

Дўстлик райони деҳқонларининг ҳам шу кунларда қўли-қўлига тегмайди. Мамажон Дадажонов номли давлат хўжалиги далаларида бўлган киши бунга гувоҳ бўлади.

Айниқса, хўжаликнинг республикада хизмат кўрсатган пахтакор Хайрулла Шоймордонов бошлиқ «Бунёдкор» кооперативи деҳқонлари тиғиз график асосида чигит экмоқдалар. Шариф Сафаров бошлиқ звено аъзолари биринчи бўлиб ўз агрегатларини далага олиб чиқдилар. Моҳир механизатор Қўшмурод Соғиндиқовнинг чеҳрасида қувонч ва ҳаяжон аломати. Чунки ерга биринчи бўлиб уруғ ташлаш ҳуқуқи унга берилган. У бу ишни аъло сифатли қилиб бажарди.

Умуман шу коллектив районда биринчилардан бўлиб чигит экишни бошлаб юборди. Бешта экиш агрегати юксак унум билан ишлатилмоқда. Пешқадам бригада аъзолари бу йил мавжуд 300 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35 центнердан ҳосил олиш учун ҳаракат қилишаётир.

Давлат хўжалиги бўйича режадаги 8 минг тонна ўрнига 8500 тонна «оқ олтин» етиштиришга бел боғланган. Шу боис ҳозирча далаларда 45 та экиш агрегати ишлатилаётир. Хўжалик меҳнат аҳли чигит экишни 15 апрелгача якунлашни мўлжаллаётир.

Район бўйича эса бу йил 60 минг тонна пахта етиштириш мўлжалланаётир. Қосим Раҳимов номли, Ленин номли, Саркисов номли, «Октябрь 50 йиллиги» давлат хўжаликларида ҳам чигит экиш тобора қизғин паллага кирмоқда.

Т. СОЙНАЗАРОВ.

МАМЛАКАТДА БИРИНЧИ

Жумҳуриятимизда мамлакатимизда биринчи бор Ўзбекистондан ҳарбий хизматга чақирилган аскарлар хизмат қилаётган қисм командирларининг Бутуниттифоқ слётига қизғин ҳозирлик кўрилмоқда. Кеча Тошкентда слётни ўтказиш ва унга тайёргарлик кўриш бўйича ташкилий комитетнинг навбатдаги мажлиси бўлди. Мажлисни ташкилий комитет раиси В. Р. Ниёзматов олиб борди.

Республика Олий Кенгаши Мудофаа, давлат хавфсизлиги ва ҳарбий хизматчиларни ҳимоя қилиш масалалари қўмитаси масъул котиби А. Емельянов бу масъулиятли тадбирга тайёргарлик ишлари ҳақида ахборот берди.

Шунингдек, слётга тайёргарлик бўйича ишчи гуруҳларнинг ҳисоботлари ҳамда СССР Мудофаа вазирлиги, Туркистон ҳарбий округининг, Самарқанд, Жиззах вилоятлари кенгашлари ижроия комитетларининг, Тошкент шаҳар кенгаши ижроия комитетининг, айрим вазирликлар, идораларнинг, қатор ташкилотлар раҳбарларининг слётга қандай ҳозирлик кўраётганликлари ҳақидаги ахборотлари ҳам тингланди.

Мажлис қатнашчилари слётнинг рамзи ва кўкракка тақиладиган нишонларини тасдиқладилар.

М. МИРЗАМУҲАМЕДОВА,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

Футбол

● **Кеча олий лига жамоалари ўртасида навбатдаги тур ўйинлари ўтказилди. Пахтакорчилар ўз майдонларида Москванинг «Торпедо» футболчиларини қабул қилишди.**

ҲАЯЖОНЛАРГА БОЙ ЎЙИН

Икки жамоа баҳси ҳамиша ҳаяжонли дақиқаларга бой тарзда кечган. «Пахтакор» ва «Торпедо» ўртасидаги илк учрашув ҳали-ҳали кўпчиликнинг ёдида.

Бундан 31 йил муқаддам Ўзбекистон футболчилари кучлилар қаторидан ўрин олиб, мусобақани бошлашди. Илк учрашувдаёқ мамлакатнинг энг кучли жамоаларидан бири «Торпедо» командаси билан бўлди. 60-йилнинг баҳоридаги ўйинда мезбонлар ғолиб келди: ягона тўп ўйин тақдирини ҳал этди. Автозаводчилар учун бу йил яна омадли бўлди: улар биринчиликнинг олтин медалларини қўлга киритишди.

Баҳслар кўрсаткичига назар ташлаймиз: улар жами 42 марта майдонга тушишган. Устунлик «Торпедо» томонида: улар пахтакорчиларни 18 марта енгиб, етти учрашувда мағлубият аламини тортишган. 17 ўйинда эса дуранг натижа қайд этилган.

Бу сафарги учрашув қандай натижа билан якунланади? Майдон эгалари икки мағлубиятдан сўнг ўзларини қандай тутишади? Стадионга тўпланган ишқибозлар-у «зангори экран» орқали ўйинни кузатган мухлислар бу саволга жавоб излашди.

Замонавий футболда ҳимояни ўрнига қўйиб, ҳужумни бир зум сусайтирмаслик керак. Жумҳуриятимиз пойтахтидаги бош ўйингоҳдаги беллашувда футболчилар шу руҳда тўп суришди.

Учрашувнинг бешинчи минутида пахтакорчи Р. Галиев ҳисобни очди. Шундан сўнг пахтакорчилар қаторасига уч имкониятни қўлдан бой беришди. «Сен рақиб дарвозасини ишғол этмасанг, у сени «ранжитади» деган нақлни ишқибозлар яхши билишади. Бу сафар шундай бўлиб чиқди. 70-минутда торпедочи Юшков ҳисобни тенглаштирди.

Ўйин охиригача ҳисоб ўзгармади. Жамоалар ўз ҳисобларига биттадан очко ёзиб қўйишди.

9 апрель куни пахтакорчилар ўз майдонларида Москванинг «Локомотив» футболчиларини қабул қилишади.

Пайшанба куни ўтказилган икки учрашувда бир хил — 2:1 ҳисоби қайд этилди. Москва динамочилари «Металлист»ни, «Металлург» эса Минск динамочиларини шу ҳисобда ютишди.

Ҳ. СУЛТОНОВ.

МАМЛАКАТ БЎЙЛАБ

«Қашқадарё» дўстлик саёҳат поезди уйга қайтди. 300 йўловчи — деҳқончилик-саноат комплексининг илғорлари унда Совет Иттифоқи бўйлаб қизиқарли саёҳатда бўлдилар.

Волгоград ва Харьков, Воронеж ва Рязань, Ярославль, Иваново ва Ленинград бўйлаб ўтган маршрутлар қизиқарли бўлди.

Сафар мамлакат турмушини яхшироқ билиб олишда, дўстлик алоқаларини мустаҳкамлашда ёрдам берди.

(ЎзТАГ).

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсатидан

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсати Қорақалпоғистон АССР 489-Шўрахон сайлов округидан Ўзбекистон ССР халқ депутати, Тўрткўл район Шўрахон овул Советининг раиси Ҳосилбек **Сержонов** оғир касалликдан сўнг 1991 йил 4 апрель куни вафот этганлигини чуқур қайғу билан маълум қилади.

ПАРТИЯ ТУРМУШИ: ҚАРОР ВА ИЖРО

РЕЖАЛАР БАЖАРИШ УЧУН ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ

Комсомол район партия комитетининг кейинги пленуми кун тартибига райком бюросининг район партия ташкилоти конференцияси ва ундан кейинги пленумларида билдирилган танқидий фикр-мулоҳазалар асосида қилинган ишлар ҳақидаги масала қўйилган эди. Бу ҳақда пленумда райкомнинг иккинчи котиби А. Колесников ахборот берди.

Пленум кун тартибига бу масала бежиз киритилгани йўқ. Сўз ва иш бирлиги, одамларнинг турмуши масалалари билан яқиндан шуғулланиш, мансабдор шахслар фаолиятига улар бераётган ваъдаларга қараб эмас, балки амалий ишларини ҳисобга олиб баҳо бериш принциплари ҳозир партия ишининг ўзаги бўлиб қолди. Ана шундай масъулиятли дамларда райком бюроси, бошланғич ташкилотлар ва уларнинг етакчилари фаолиятига танқидий ёндашиш фойдадан холи эмас.

Шу ўринда икки оғиз сўз районнинг ўзига хос хусусиятлари тўғрисида. Бир пайтлар районларни йириклаштириш мақсадида Комсомол ва Меҳнатобод районлари Янгиер шаҳрига қўшиб юборилган эди. Бу ўзини оқламади. Шуни ҳисобга олиб, ўтган йили бошқа районлар қатори қўриқ Комсомол райони ҳам қайта тикланди. Шу йили комсомолликлар пахта тайёрлаш планини ошириб бажаришга муваффақ бўлишди. Хўжаликлар иқтисодиёти мустаҳкамланди. Шу сабабли ҳозир бу ерда қўриқ ерларни ўзлаштириш, мелиорация, қурилиш ва ободонлаштириш ишлари авж олган. 1163 коммунистни бирлаштирган 66 та бошланғич партия ташкилоти ҳамиша бўлгани сингари ташкилий-тарбиявий ишларни кучайтирмоқда. Кишиларни жипслаштириш ва уларни олдида турган вазифаларни бажаришга руҳлантиришда коммунистларнинг роли кучайиб бормоқда. Бироқ район партия ташкилоти ишида ижобий жиҳатлар билан бирга жиддий нуқсонлар ҳам бор.

Райком котиби пленумда бошланғич ташкилотларнинг омма ўртасидаги таъсир кучи ва обрўсини оширишга қаратилаётган масалалар кўплигини алоҳида таъкидлаб кўрсатди. Исбот тариқасида «Ленинград» давлат хўжалиги партия ташкилотининг аҳолини қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилаш, Т. Аҳмедов номли давлат хўжалиги маъмурияти ва партия ташкилотининг ариза ва шикоятларни кўриб чиқиш борасидаги ишларини мисол қилиб келтирди.

«Ленинград» совхози райондаги йирик хўжаликлардан бири. Бу ерда пахтачилик билан бирга бошқа соҳаларни ривожлантириш учун ҳам имкониятлар етарли. Райком бюроси ўтган йили шу хўжалик коммунистларининг аҳолини қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан таъминлаш борасидаги ишини муҳокама этган ва шу соҳада бор имкониятлардан тўла фойдаланилмаётганини қаттиқ танқид қилган эди. Қабул қилинган қарорда айтилишича, ўтган йили хўжалик ўзи очган тўртта дўкон орқали аҳолига 27,8 тонна сабзавот, 118 тонна полиз, 13,5 тонна мева сотди. Хўш, бу кўрсаткичлар озми ёки кўпми? Аҳоли сони ва талаби эътиборга олингудай бўлса, жуда ҳам оз, албатта. Бироқ қарорда бу муаммо чуқур таҳлил этилмай асосий эътибор нуқсонларни тугатиш учун зарур чора-тадбирларни топиш, озиқ-овқат, мева ва сабзавот маҳсулотларини кўпайтириш борасида коммунистларнинг вазифалари нималардан иборат бўлиши кераклигига қаратилган эди.

Хўжаликда 64 гектар боғ бор. Лекин у фақат олмазордан иборат, холос. Ўрик, гилос, анжир, шафтоли, нок, олхўри ва шу каби бошқа мева турларини етиштириш учун зарур шароитлар бўлса ҳам имкониятлардан деярли фойдаланилмаяпти.

Муҳокама пайтида кўтарилаётган муаммоларнинг барча қирралари қамраб олинмади. Райком бюросининг саккиз моддадан иборат қарорида ишлаб чиқаришда коммунистлар авангардлигини, масъулиятини ошириш борасида цех партия ташкилотлари мавқеини кучайтириш, шу мақсадда вақти-вақти билан коммунист раҳбарлар ҳисоботларини эшитиб бориш, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш учун хўжаликда кичик цехлар қуриш партия ташкилотларининг долзарб вазифаларидан эканлиги алоҳида қайд қилинган бўлса ҳам бюро энг муҳим бир жиҳатни ҳисобга олмади, яъни ишдаги мавжуд камчиликларни чуқур таҳлил этиб, вазифаларни аниқ-равшан қилиб кўрсатиб бермади.

Бюро ушбу қарорни қабул қилганидан бери орадан ярим йилдан кўпроқ вақт ўтди. Ҳозир мева, сабзавот ва полиз маҳсулотлари экиладиган майдонларни кенгайтириш, экиш-тикиш ишлари билан жиддий шуғулланадиган пайт. Хўжалик партия комитети котиби билан суҳбатимиз ҳам ана шу мавзуда бўлди. Сўз орасида ундан бюро қарорининг ижроси ҳақида аниқроқ қилиб сўзлаб беришни илтимос қилдик. Партия комитети котиби Мустафоқул Ўролов гарчи суҳбат мавзуи нима ҳақида бораётганини тушуниб турган бўлса-да, ўзини ҳадеб ҳеч нарсага тушунмагандай қилиб кўрсатишга уринди. У «Чорвачилик ҳақидаги қарорми?» деб сўради-да, сўнг чорвачилик фермаси цех партия ташкилотининг роппа-роса бир йил муқаддам қоғозга тушириб қўйган иш режасини кўрсатди. Аммо бу режанинг амалга ошгани ёки бажарилмагани тўғрисида эса ҳеч қандай маълумот беролмади. У ҳатто парткомга юборилган райком бюроси қарорини ҳам тополгани йўқ. Партком котиби ўзининг уқувсизлигини яшириш мақсадида «баъзан янгилик, ёшлик қилиб қоляпмиз шекилли...», деб ҳам қўйди. Наҳотки катта бир хўжалик партия ташкилотига етакчилик қилаётган котибнинг «янгилиги ва ёшлиги» қабул қилинган қарорнинг ижроси сустлигини оқлайдиган сабаб бўлса?!

Яна бир йирик хўжалик — Турғун Аҳмедов номли совхоз партия комитетида ҳам деярли мана шундай воқеага дуч келганимиздан сўнг райондаги бошланғич партия ташкилотларида бепарволик, масъулиятсизлик иллати томир отаётганига ишонч ҳосил қилдик.

Комсомол райкоми бюроси ўтган йили. «Т. Аҳмедов номли совхоз маъмурияти ва партия комитетининг фуқароларни қабул қилиш ва улардан тушган ариза ва шикоятларни кўриб чиқиш борасидаги ишлари тўғрисида»ги масалани ҳам муҳокама этган эди. Бюро қарорида хўжалик маъмурияти ва партия ташкилоти бу борада бир қатор ишларни қилаётгани, меҳнаткашларнинг ариза ва шикоятларини иложи борича вақтида кўриб бораётгани, жумладан, хўжалик директори ўз қабулига келган 126 кишининг арзини эшитгани, партия комитети котиби номига эса бурноғи йили еттита, ўтган йили май ойигача иккита оғзаки ариза тушгани қайд этилганди.

Биз хўжалик партия ташкилоти фаолияти билан танишар эканмиз, айнан ана шу вазифанинг қандай бажарилаётганлигини ўргандик. Ана шунда бир қатор жиддий нуқсонларга йўл қўйилаётгани ҳам маълум бўлди. Жумладан, хўжалик раҳбарларининг меҳнаткашларни қабул қиладиган кун ва соатлари аниқ қилиб ёзиб қўйилмаган. Кишилар директор ва партком котиби қачон ўзлари билан гаплашиш учун вақт ажратишларини билмайдилар. Бунинг устига оғзаки ариза ва шикоятлар вақтида ҳисобга олиб борилмаётир. Меҳнаткашларнинг уй-жой, социал-маиший эҳтиёжларга бўлган талабларини қондиришга эътибор кам. Хўжаликда 90 дан кўпроқ оила уй-жой олиш учун навбатда турибди. Шахсий уй қураётган кишиларнинг қурилиш материаллари сўраб берган аризалари қандай қондирилаётгани ҳам номаълум. Бундай ариза ва илтимослар сони тобора кўпайиб бормоқда. Хўжалик ҳудудида яшаётган область ва район партия комитетларининг аъзолари, район ва қишлоқ кенгашлари депутатларининг меҳнаткашларни қабул қилишини ташкил этиш, уларнинг ариза ва шикоятлари билан ишлаш аҳволи ҳам бу ишни яхшилашга муҳтож.

Бюро қарорида гарчи совхоз партия комитети ўз йиғилишларида раҳбар ходимларнинг меҳнаткашлардан тушаётган ариза ва шикоятлари билан ишлаш борасидаги ҳисоботларини мунтазам эшитиб боришлари зарурлиги таъкидланган бўлса-да, бу иш ҳам мунтазам бажарилаётгани йўқ. Партия комитети шу йилнинг май ойида қилинган ишлар тўғрисида райкомга ахборот бериши керак. Хўжалик коммунистлари бу соҳадаги ишлар оз бўлганидан кейин партком қандай тадбирлар тўғрисида ахборот бераркин, деб қизиқмоқдалар.

Биз шу ўринда Комсомол район партия комитети номига ҳам жиддий танқидий мулоҳазамизни айтмоқчимиз. Райком бюроси режа бўйича кўпгина масалаларни муҳокама қилиб, қарорлар қабул қиляпти. Бироқ баъзан иш қарор қабул қилишдан нарига ўтмаётир. Райком котибияти наҳотки қарорлар бажариш учун қабул қилинишини ва унинг бажарилишини изчил назорат қилиб бориш зарурлигини унутган бўлса? Сўз ва иш бирлигини таъминлаш партия ишини қайта қуришнинг энг муҳим таркибий қисми. Шундай экан партия ишининг ана шу қиррасини асло эсдан чиқармаслик керак.

А. УМАРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

КОНЧИЛАР НИМАГА ЭРИШДИЛАР?

Москвада мамлакат ҳукумати билан барча кўмир конлари шахтёрлари вакилларининг икки кун давом этган музокаралари тамом бўлди. Учрашув қатнашчилари кончилар иш ташлашини бартараф этиш, кўмир саноатидаги етилган муаммоларни ҳал этиш йўлларини излашга ҳаракат қилдилар.

Музокаралардан сўнг иккала томон бир битимга келди. Унда шахтёрларнинг кўпгина иқтисодий талаблари қондириладиган бўлинди. Шунга кўра:

— кончиларнинг иш ҳақи шу йил апрель — июнь ойларида 25, июль — сентябрда 50, октябрь — декабрда эса 75 фоиз, келаси йилнинг январь — мартида икки баравар ошириладиди;

— моллар ва хизматлар нархи оширилганлиги муносабати билан кўмир (сланец) саноати корхоналари ва қурилишлари ходимларига компенсация ишнинг шарт-шароитларига қараб табақалаштирилган ҳолда 80 сўмдан 105 сўмгача тўланади;

— олис шимол районларида, унга тенглаштирилган жойларда ва Узоқ Шарқнинг айрим районларида ишловчи шахтёрларга уч йилда бир марта отпускадан фойдаланиш жойига бориш ва у ердан қайтиб келиш қийматини тўлашга рухсат этилади. Кончининг ўзи, унинг оиласи икки аъзоси, (рафиқаси, болалари)нинг отпускадан фойдаланиш жойига бориш ва келиш ҳақи тўланади;

— кўмир саноати корхоналарига амалда қазиб чиқарилган (сотилган) кўмир умумий ҳажмининг энергетика кўмирдан 7 фоизгача ва коксланувчи кўмирдан 5 фоизгача қисмини ички ва ташқи бозорда шартнома нархлари билан сотишга рухсат этилди;

— кўмир (сланец) саноати етакчи касб ишчиларига меҳнат унумдорлигини анча оширганлиги учун рағбатлантирувчи омилларни вужудга келтириш мақсадида СССР Вазирлар Маҳкамасининг заҳира фондидан 15 миллион сўм ажратилди.

Учрашувда сўзга чиққан М. С. Горбачев кончиларга мурожаат қилиб, шундай деди:

— Ҳозир энг муҳими — жанжалга берилмайлик. Келинглар, амалий ишлар билан шуғулланайлик. Акс ҳолда жуда мушкул аҳволга тушиб қоламиз. Ҳаммамиз бир қайиқдамиз. Модомики, шундай экан, келинглар, эшкакни бир тарафга қараб эшайлик!

ИЗЛАНИШ ДАВОМ ЭТАДИ

Бугунги кунда айрим кишилар геологиянинг халқ хўжалигида тутган ўрнига бошқача баҳо бериб, уни давлат бўйнидаги боқиманда соҳа деб билишяпти. Ҳатто, Иттифоқ парламентининг минбарларидан туриб ҳукуматни геология-қидирув ишларига маблағ ажратишини кескин камайтиришга ундовчи чақириқлар ҳам янграмоқда.
Хўш, бу фикрлар асослими?

Ўзбекистон халқ хўжалигини олиб қарайдиган бўлсак, ҳозир унинг саноатида 63 турдаги минерал хом ашёдан фойдаланиляпти. 370 дан зиёд нефть конлари, шахталар, турли конлар, 200 га яқин сув ҳавзалари, минерал сув тайёрлаш корхоналари ишлаб турибди. Республикамизда бошқа турдаги қазилма бойликлар (шу кунгача геология-қидирув ходимлари 850 дан зиёд конларни топишган) ҳам анчагина. Лекин улар беҳад кўп эмас. Шуни ҳисобга олган ҳолда табиий бойликлардан фойдаланиш масаласини жиддий қайта кўриб чиқиш пайти келди.

Очиғи, шу кунгача қазилма бойликлар истеъмоли тартибсиз равишда амалга оширилди. Бу ҳолат ер ости бойликларининг ҳақиқий хўжайинлари йўқлигидан, уларга нисбатан тажовузкорлик ва хўжасизлик муносабатида бўлинганидан келиб чиқди. Гапнинг рости, ер ости бойликларимиз халқ мулки ҳисобланса-да, амалда эгасиз қолиб кетди. Ҳайрият, жумҳурият Олий Кенгаши мулкчилик тўғрисида Қонун қабул қилиб, табиий бойликларга бўлган муносабатни тубдан ўзгартириш учун асосли замин яратди. Уларни мутлақ жумҳурият ва унинг ҳудудида яшовчи халқ мулки деб эълон қилди. Бизнингча, бу борадаги кейинги босқич Ўзбекистон ССР ер ости бойликлари янгиланган Кодекси асосида ҳудудий органлар билан қазиб олувчи корхоналар ўртасида ўзаро фойдали муносабатларни тартибга солувчи дастурни ишлаб чиқиш бўлмоғи керак.

Бу соҳадаги иккинчи масала — ўзимизда заҳиралари (запаслари) бўла туриб, йирик маблағ сарфлашни талаб қилмайдиган айрим хом ашё турларини бошқа жойлардан республикага ташиб келтириш мақсадга мувофиқ ёки мувофиқ эмаслигини ҳар томонлама таҳлил қилиб чиқишдан иборат. Бунда барча имконият ва сарф-харажатлар ҳисобга олиниши керак.

Дарвоқе, ўтган йили Ўзбекистон мамлакатимизнинг бошқа минтақаларидан конқазилма саноати хом ашё ресурсларини келтириш учун 700 миллион сўм маблағ сарфлади. Мазкур маблағнинг қарийб 110 миллион сўми эса транспорт харажатларига ишлатилди. Яқинда биз ўн хил турдаги хом ашёни четдан келтиришни алмаштириш дастурини ишлаб чиқдик. Ушбу дастурни амалга ошириш учун кетадиган маблағ одатдаги сарф-харажатлардан бироз кўп бўлса-да, ундан олинадиган иқтисодий самара яқин бир-икки йил ичида 265 миллион сўмни, 1995 йилга бориб эса 559,6 миллион сўмни ташкил этади.

Эртага— Геологлар куни

Шуни таъкидлаш жоизки, агар биз бугун геологияга маблағ ажратишни кескин камайтирсак, кейин айни шу мақсадлар учун миллиардлаб сўм маблағ излаб топишга мажбур бўламиз. Ҳисобларимизга қараганда, жумҳурият халқ хўжалиги геология учун сарфлаган бир сўм харажат эвазига ўртача 20 сўмлик самара олмоқда. Ҳар йили ер остида 5—6 миллиард сўмлик минерал хом ашё заҳиралари, «тарқиб» топяпти. Бундан тежаб-тергаб фойдаланиш масаласи бугунги кунда муаммолигича қолмоқда.

Эндиликда бу сингари хўжасизликка, масъулиятсизликка чек қўйилиши керак. Очиғини айтганда, кейинги йилларда геология-қидирув ишларини такомиллаштириш ва янгича шароитда унинг ташкилий структурасини қайта кўриб чиқиш масаласи анча баҳсли мунозараларга сабаб бўлмоқда. Ўтган йиллар мобайнида жумҳурият геология хизмати доирасида уч марта қайта тузиш ўтказилди. Бу эса тармоқ тараққиётига мутлақо ёрдам бермади.

Яқинда жумҳуриятимиз Президенти «Ўзбекистон ССР Геология ва минерал ресурслар давлат комитетини ташкил этиш тўғрисида» Фармон қабул қилди. Тармоққа янгича мақом берилиши, бизнингча, геология-қидирув ишларини олиб боришда барқарорликка эришишни, энг муҳими эса жумҳурият эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда геология тармоғи самарадорлигини оширишни таъминлайди.

Шу ўринда бир нарсани айтиб ўтмоқчиман. Маълумки, жумҳуриятимиздаги кўплаб қимматбаҳо фойдали қазилмалар, жумладан олтин, мис, қўрғошин, рух, вольфрам ва бошқа металл бойликларини қазиб олиш Иттифоқ вазирликлари ва идоралари қарамоғидаги корхоналар томонидан олиб борилади. Кейинги пайтда ушбу корхоналар фойдаси ҳисобидан жумҳурият бюджетини тўлғазиш борасида аниқ ишлар амалга оширилди. Бироқ бу йўналишдаги тадбирларимизни жумҳурият Мустақиллик Декларацияси асосида давом эттиришимиз керак.

Бизнингча, жумҳуриятимизда, қолаверса, бутун мамлакатимизда ер ости бойликларидан тежаб-тергаб фойдаланишда давлат назоратини амалга ошириш ўта қониқарсиз олиб борилмоқда. Шу боис ҳам эндиликда бу вазифани бевосита шу соҳа билан шуғулланаётган, минерал хом ашё базасини ташкил этаётган ва унинг табиий-геологик ҳамда иқтисодий жиҳатларини ўрганаётган геология тармоғи ташкилотлари зиммасига юклаш мақсадга мувофиқ бўлур эди.

Ўз навбатида Ўзбекистон геология-қидирув ходимлари жумҳурият равнақи йўлида ёқилғи-энергетика, қурилиш индустрияси базаларини мустаҳкамлаш, қимматбаҳо металлар ва бошқа фойдали хом ашё қазиб олувчи йирик саноат комплекси районларида қазилма бойликлар, заҳираларини аниқлашни кўпайтириш, сув таъминотидаги бир қатор йирик муаммоларни ҳал қилиш йўлида изланишларни давом эттираверади. Бугун ва келгусида ҳам республика халқ хўжалигининг барқарор фаолият кўрсатишига ўз ҳиссасини қўшаверади.

Т. ШОЕҚУБОВ,
Ўзбекистон ССР Геология ва минерал ресурслар давлат комитетининг раиси, СССР Давлат мукофоти лауреати.

«Ташинтерм» қўшма корхонаси энди ҳар йили 1 миллион донадан термос тайёрлаб чиқара бошлайди. Ўтган йили маҳсулот ишлаб чиқара бошлаган корхона савдо тармоқларига қарийб 700 минг дона термос юборди.

Қўшма корхона маҳсулотлари Ўзбекистондагина эмас, Украина, Грузия, Қозоғистон, РСФСР жумҳуриятларида ҳам харидорлар эътиборини қозонмоқда. Ускуналар ва дастгоҳлар бугунги кунда термосларга колбалар етказиб бераётган Хитой Халқ Республикасидан олинди. Дастлаб Хитой мутахассислари гуруҳи Тошкент корхонасига ташриф буюриб, маҳаллий кадрларни ишга ўргатишди. Шартномага кўра, улардан 20 нафари ҳозир ҳам кадрлар тайёрлаш билан шуғулланишмоқда. Дизайнер ва конструкторлар маҳсулотларнинг янги турларини яратиш устида ишлашяпти.

СУРАТЛАРДА: 1. Қўшма корхона муҳандиси М. Абдуллаева янгича безак берилган термосни намойиш қилмоқда. 2. Термосга гул солувчи бўёқчилар М. Ғаниева, А. Хонқиз ва Лон-Вен-Мин (ХХР), Г. Халилова ҳамда Б. Жўраева ўз касбларини ардоқлашмоқда.

А. ГОРОКРИК (ЎзТАГ) олган суратлар.

• Тил ҳақидаги Қонун—амалда

МИЛЛАТ МУЛКИ

Тил ҳар бир миллатнинг бойлиги ва мулкидир. «Тил миллионларча авлодлар томонидан яратилган тирик жондир», деган эди А. Толстой. Ҳар бир халқнинг, жумладан, ўзбек халқининг ижтимоий-сиёсий, иқтисодий-маданий ўз-ўзини англаши миллий тил равнақи билан боғлиқ. Бу борада Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсатининг 1989 йил 21 октябрда қабул қилинган «Ўзбекистон ССРнинг Давлат тили ҳақида»ги Қонуни халқимиз ижтимоий ҳаётида катта ҳодиса бўлди. Бу Қонун малакали иқтисодчи кадрлар тайёрлашга йўналтирилган Тошкент халқ хўжалиги олийгоҳининг ижтимоий-сиёсий ва маънавий-руҳий фаолиятига ўз таъсирини ўтказаётир. Чунончи, институт ҳаётида мазкур Қонунни ҳаётга татбиқ этиш борасида муайян тадбирлар амалга оширилди. Институтнинг ўқув ва бошқарув, илмий-тадқиқот ишларида давлат тилини жорий этиш бўйича «Тил комиссияси» тузилиб, унинг иш режалари ишлаб чиқилди. Режа олимлар кенгашида тасдиқланди. Шуни айтиш жоизки, 1990 йил январидан бошлаб институт ҳаётида ўзбек тили кенг қўллана бошланди: олимлар кенгаши, партия, комсомол, касаба уюшмаси ва бошқа жамоаларнинг ялпи йиғилишлари, илмий-назарий, методик-амалий анжуманлар асосан ўзбек тилида ўтмоқда. Маърузачилар эса истаган тилда сўзга чиқмоқдалар.

Тил комиссиясининг режаси институт тасарруфидаги барча тармоқларда деканатлар, бўлимлар, кафедралар ва тиббиёт шоҳобчаларида ишлаб чиқилди. Шу тариқа институт миқёсида давлат тили муҳити қарор топиб, ректор, деканатлар, кафедралар ва бошқарув бўғинларининг хоналари, кутубхоналар, ётоқхоналар, хўжалик идораларининг номлари ва кўрсаткич тахталари ўзбек тилида ёзиб қўйилишига эришилди. Раҳбарият барча ҳужжатларни, буйруқ ва эълонлар, маълумотномалар, кўрсатмаларни асосан ўзбек тилида олиб бормоқда. Ўтган йил сентябрдан бошлаб «Ўзбек тили ва адабиёти», «Ўзбекистон халқлари тарихи» кафедралари иш бошлади. Шунингдек, рус гуруҳларида ўқийдиган талабаларнинг ўзбек тилини пухта ўрганишлари учун шароит яратиш, синов ва давлат имтиҳони топширишлари мўлжалланмоқда. Институт олимлари зудлик билан «Иқтисодий атамалар изоҳли луғати»ни тайёрлашга, ўзбек тилида дарсликлар, қўлланмалар, ўқув-методик тавсиялар яратишга киришганлар.

Институт кундузги, кечки ва сиртқи бўлимларининг 15 минг талабаси иқтисод кибернетикаси, ҳисоб-иқтисод, тижорат, молия ва кредит, ижтимоий-иқтисодий режалаштириш, халқаро иқтисодий алоқалар ҳамда тайёрлов факультетларида таҳсил оладилар. Талабаларга 40 та ижтимоий-сиёсий, умумтаълим ва мутахассислик кафедралари хизмат қилади. Бу йилдан бошлаб миллий гуруҳларда машғулотларни ўзбек тилида олиб боришга эришилди. Айрим миллий гуруҳларда дарслар рус тилида олиб борилмоқда. Бу ўринда айтиш лозимки, миллий гуруҳларда рус тилида дарс ўтилиши ё мутахассис ўқитувчиларнинг етишмаслиги, ё ўзи ўзбек миллатига мансуб бўлса-да, баъзи ўқитувчиларнинг ўзбек тилини билмаслиги билан изоҳланади. Бу эса талабаларнинг ўринли эътирозига сабаб бўлаётир.

Ўзбек тилида дарс матнларини тайёрлаш, қўлланмалар ва ўқув дастурлари яратишга «Савдо иқтисодиёти», «Ҳуқуқшунослик», «Фалсафа», «Сиёсий иқтисод», «Математика», «Халқ хўжалигида 22 АСУ», «Саноатда ҳисоб-китоб ва таҳлил», «Статистика», «Саноат иқтисодиёти ва режалаштириш», «Халқ хўжалигини режалаштириш» каби кафедраларда ўзбек тилида машғулотлар олиб бориш ва қўлланмалар яратишга жиддий киришилган. Бу кафедралар ўқитувчилари ҳозиргача 10 та қўлланма ва 30 та ўқув дастурини тайёрлаб, нашр эттирдилар. Шунингдек, диплом ва курс ишлари синов мавзулари, имтиҳон ва синов талаблари ҳам ўзбек тилида тузиб чиқилди. «Савдо иқтисодиёти» кафедрасида беш йил ичида ҳамма фанлар бўйича ўзбек тилида қўлланмалар тайёрлаш режаси ишлаб чиқилди. Кафедра ўқитувчилари А. Тоиров, В. Аҳмедов, А. Тўхтахўжаев, М Отабоевларнинг ўзбек тилида нашр этилган дарслик ва қўлланмалари эътиборга молик. Шунингдек, «Озиқ-овқат ва ноозиқ-овқат товаршунослиги» кафедраси доценти С. Бобохўжаева, «Халқ хўжалиги тарихи ва иқтисодий таълимот» кафедраси профессори А. Раззоқов ўзбек тилида дарс матнларини тайёрлаб нашрга топширдилар.

Ҳисоб-иқтисод куллиётининг кундузги бўлимида 1890 талаба таҳсил олади. Унга қарашли 9 та кафедрада хизмат қилаётган 210 профессор-ўқитувчи давлат тилини изчил амалга оширмоқда. Факультетдаги 61 миллий ўқув гуруҳининг ҳаммасида ўзбек тилида дарслар олиб борилмоқда.

Тайёрлов факультетида таълим-тарбия ишларини ўзбек тилида олиб боришга алоҳида эътибор берилмоқда. Чунки талабаларнинг асосий қисми қишлоқдан келган. Кечки ва кундузги бўлимлардаги 390 талабага 17 ўқитувчининг 13 нафари математика, ўзбек тили, география, ҳисоблаш техникаси ва ахборот асослари фанлари бўйича ўзбек тилида машғулот олиб борадилар. Ҳар бир гуруҳга бириктирилган ўқитувчи ҳар чоршанба куни ўтказиладиган тарбиявий соатда давлат тили ҳақидаги Қонун моддаларини тушунтириши иш режасига киритилган. Тайёрлов факультети деканати қошида «Ўзбек тили» тўгараги ишлаб турибди. Тўгаракка тажрибали ўқитувчи Раҳимжон Мусаев раҳбарлик қилмоқда.

Шуни айтиш керакки, Ўзбекистон ССРнинг Давлат тили тўғрисидаги Қонунни тез амалга ошириш зарурлигини институтдаги ҳар бир ходим тўла тушуниб етган, деб айтолмайман. Масалан, бизда талабалардан ташқари ўзбек тилини мутлақо билмайдиган 200 киши ишласа-да, фаолият кўрсатаётган бешта «Ўзбек тили» тўгарагига уларнинг 15-17 нафари қатнашади, холос. Институт бошқарув ва хўжалик идораларида, профессор-ўқитувчилар орасида давлат тилини амалга оширишдан манфаатдор бўлмаганлар ҳам йўқ эмас. «Жисмоний тарбия», «Пул муомаласи ва кредит», «Баҳони ташкил этиш», «Гражданлар мудофааси» каби бир неча кафедраларда давлат тили ҳақидаги Қонунни амалга ошириш юзасидан деярли амалий ишлар қилинмади.

Институт миқёсида илмий-тадқиқотлар олиб бориш, ўқув дастурлари тайёрлаш ва нашр этиш борасида ҳам жиддий камчиликлар бор. Ўқув ишлари ва ўқувни ташкил этиш хизмати бўлимларида ҳамон иш юритиш рус тилида олиб борилмоқда. Илмий-тадқиқот ва нашриёт тармоқларида давлат тили бўйича ҳеч қандай амалий тадбирлар жорий қилинмаган.

Факультетлардаги ўқув режалари, кўрсаткич тахталари давлат тилига ўтишда сусткашлик мавжуд. Кўпчилик иш юритиш қоғозлари, талабалар ва ўқитувчиларни синовдан ўтказиш қонун-қоидаларига доир қоғозлар, юқори ва ташқаридаги идоралар билан ёзишмаларнинг давлат тилида бўлишига эришилгани йўқ. Ҳамма бўғинлар ўзбекчалаштирилган машинкалар ва ходимлар билан таъминланмаган.

Аёнки, она тили шахснинг ўз фикрини бошқаларга етказиш воситаси бўлиб қолмай, у шахс камолотини, маънавий даражасини, миллий ўз-ўзини англашини кўрсатадиган ёрқин кўзгудир. Шундан келиб чиқиб, институт фаолиятида давлат тилини амалга ошириш бўйича қилинган ишлар қониқарли деёлмаймиз ва бу жабҳадаги муаммолардан кўз юммаймиз. Тадбирлар ҳақида гапирадиган бўлсак, ректорат, деканатлар, кафедралар ва бошқа шоҳобчалардаги давлат тили вазиятини кучайтириш тақозо этилди.

Ҳозир кўпчилик мажлисларда ўзбек тилида гапиришга ҳаракат қилиняпти. Лекин уларнинг нутқида она тилининг бойлиги, сўзларнинг жилвадорлиги, ҳиссий жозибаси акс этмайди. Бизнингча, фикрни ифодалашда тилни чала-чулпа билиш маданий қусур эмас, балки ижтимоий қусурдир. Давлат тили ҳақидаги Қонун ҳаёт талабларига жавобан зарур сиёсий-ижтимоий ҳуқуқий ҳужжатдир. Шу боисдан талабалар ўз она тилида дарс тинглаётганидан, она тилида эркин мулоқот олиб бораётганларидан ниҳоятда хурсанд. Зеро, йиғилиш ва учрашувларда она тилида сўзлаш анъанаси тез оммалашмоқда.

Институтда атамалар луғатини ишлаб чиқиш жараёнида муаммолар кўндаланг бўляпти. Айрим матбуот нашрлари «соф ўзбек атамасини» қидириб топишга ва уни тавсия этишга уринмоқдалар. Умуман, бундай ташаббусни қўллаб-қувватлаган ҳолда бу йўлдаги хавф-хатарни инобатга олишимиз, ҳар бир атаманинг халқ тилига, онгига сингишини эътибордан соқит қилмаслигимиз керак.

Зокир ЙЎЛДОШЕВ,
Тошкент халқ хўжалиги олийгоҳи ўқув ва тарбиявий ишлар бўйича ректор муовини, институт Тил комиссияси раиси, иқтисод фанлари номзоди.

Республикамизда

САБЗАВОТКОРЛАР ҒАЙРАТ ҚИЛИШДИ

Сирдарёдаги «Ленинград» давлат хўжалигининг деҳқонлари иссиқхоналарда етиштирилган томорқа экинлари кўчатларини сота бошладилар. Бу ерда қишда экилган помидор, карам, булғор қалампири ва бақлажон, редиска ва укроп ям-яшил бўлиб униб чиқди. Сабзавоткорлар С. Рустамов, М. Алимова, Э. Кўчқоров ва бошқалар бу экинларни авайлаб парвариш қилишмоқда. Улар етиштирган кўчатлар билан Комсомол районидаги деярли барча хўжаликлар таъминланади.

* * *

ХЎЖАЛИКНИНГ БУЗОҚЛАРИ УЧУН

Избоскан районидаги «Шарқ юлдузи» жамоа хўжалигининг Суяркул Раҳимов бошлиқ бригадаси аъзолари бу йил ҳар гектар ердан 80 центнер маккажўхори дони олишга қарор қилдилар. Улар районда биринчилардан бўлиб, уч иш кунида «дала маликаси»ни экиш ишларини тугалладилар. Энди уруғликни табиий намликдан фойдаланиб, бир текис униб чиқишини кутишмоқда.

Бу хўжаликда 97 гектар ерга дон учун маккажўхори экилган. Яна 70 гектар ерда униб чиққан яшил жавдар билан сули баҳорги ўримга деярли тайёр бўлиб қолди. У ўриб олинганидан кейин бу ерга силос учун маккажўхори экилади. (ЎзТАГ мухбири).

• *Пиллачилик: мавсумолди ўйлари* •

ҚИММАТГА ТУШАЁТГАН БОЙЛИК

ОЛТМИШИНЧИ йиллар. Зулайҳо холанинг хонадони ҳам қурт боқувчилар рўйхатида бор эди. Нима ҳам қиларди. Кўпга келган тўй. Жамоа хўжалигига аъзо бўлиб, шу ҳудудда яшаганидан кейин айни долзарб пайтда умумий меҳнатдан бўйин товлашнинг иложи йўқ. Қолаверса, азалий одат бўйича қурт боқиш ҳамон хонадонлар зиммасида.

Ҳозирча тақдирга тан бериб, келин тушган катта уйни бўшатишдан ўзга чораси йўқ. Бироқ кечагина кўзи ёриб туғуруқхонадан чиққан нимжонгина онани мурғак гўдаги билан иссиқ бошпанасидан маҳрум қилиш инсофдан эмас. Лекин на чора...

Барг етарли бўлиб, олий нав пилла етиштиришга эришганида эди. Ундан келадиган даромад катта рўзғорининг кам-кўстини тўлдиришга бакор келармиди? Қолаверса, қурт боқилган уй қисқа вақтда ивирсиб кетади. Қисқаси, ремонт талаб бўлиб қолади. Уни таъмирлашга маблағни қаердан олади? Албатта, пиллага олган арзимас иш ҳақини ҳам шунга сарфлайди-да. Балки, ёнидан қўшимча пул тўлашга тўғри келар. Шунда ўзича ўйлаб қолади. Хўш, шунча меҳнат қилиб, нимага эришдим? Нима фойда кўрдим? Афсуски, бу саволга ижобий жавоб тополмайди.

Оддий қишлоқ аёли бир-бир ярим ой мобайнида ўтказган беҳаловат кунлари-ю, бедор тунлари эвазига муносиб даромад кўрдими, йўқми буниси қоронғу. Лекин ҳанузгача унинг ғарибона хонадонида бирон-бир ўзгариш содир бўлганини эслолмайман. Фақат ўз ҳузур-ҳаловатидан кечиб, жумҳуриятимизнинг улкан хирмонига камтарона улуш қўшишга интилган, тинимсиз меҳнат қилган, эртанги кунга комил ишонч билан қараган ва мавсум давомида шарт-шароит етарли бўлса эди, — деб орзу қилган пиллакорнинг ҳасратидан чанг чиқиши ёдимда...

Орадан йиллар ўтди. Хўш, қарийб ўттиз йил ичида пиллакор ҳаётида қандай ўзгариш юз берди? Менимча, шу вақт мобайнида, унчалик ўзгариш бўлмади. Пилла қурти ҳамон хонадонларда боқилмоқда. Ҳолбуки, қардош жумҳуриятларда, чунончи, Грузия, Озарбайжон, Украина ва бошқа жойларда аллақачон пилла қуртини парваришлаш марказлаштирилган усулда ташкил этилган. Бизда ҳамон хонадонларга уруғ тарқатиш, кўмир, сўкичак, даста ва бошқа нарсалар эски холича тақсимланаётир. Тўғри, мавжуд камчиликларга қарамай пиллакорларимиз режани ортиғи билан уддалашяпти. Балли, шуларга! Ўтган йили ҳам шундай бўлди. Жумҳуриятимиз кумуш тола бунёдкорлари 517 минг қути ипак қуртини парваришлаб, режадаги 27 минг 850 тонна ўрнига 32 минг 793 тонна хом ашё тайёрладилар. Ҳар қути ипак қуртидан ўртача 63,3 килограммдан ҳосил олишга эришилиб, ялпи ҳосилнинг 89,1 фоизи юқори навларга топширилди. Бироқ бу улкан хирмонга 1550 та пилла етиштирадиган хўжаликнинг ҳаммаси ҳам муносиб улуш қўша олмади. Пилла етиштириш бош бошқармаси маълумотларига кўра, 69 та жамоа ва 52 та давлат хўжаликлари бу борадаги режаларини бажармадилар. Жумладан, Самарқанд вилоятида 23 та, Тошкент вилоятида эса 36 та, Хоразм вилоятида 25 та хўжалик режани эплай олмади.

Ҳозир Ўзбекистон пилласига бўлган талаб нафақат жумҳурият корхоналарида, балки хорижий давлатларда ҳам ошиб бораётир. Бинобарин, ўзга юртларда пилламизга кўпроқ ҳақ тўлайдилар. Демак, жумҳуриятимизга бу соҳадан кўплаб чет эл валютаси олиш имконияти бор. Масалага шу жиҳатдан ёндашиладиган бўлса, пиллачиликка панжа орасидан қараётган баъзи хўжалик раҳбарларининг масъулиятини ошириш, пиллакорларга зарур шароитлар яратиш керак.

Ўз-ўзидан маълумки, етарли озуқа базасини яратмай туриб, пиллачиликни ривожлантириб бўлмайди. Чунки ипак қуртининг ягона озуқаси тут баргидир. У қанча сероб, тўйимли, таркибида оқсилга бой витаминлар кўп бўлса, ипак қурти шунча соғлом ўсиб, сифатли пилла ўрайди. Шу боис пилланинг сифати кўп жиҳатдан тут баргининг сифатига ҳам боғлиқ.

Дарвоқе, тутзорларни кенгайтириш борасида жумҳурият вилоятларида муайян ишлар қилинди. Чунончи, Андижон вилоятида шу йилнинг ўзида минг гектар майдонда янги тутзор барпо қилиш режалаштирилди. Бу 22,2 миллион дона тут кўчати экиш демакдир.

Бироқ бундай хайрли ишлар ҳамма вилоятларда ҳам кўнгилдагидек амалга оширилаётир, деб бўлмайди. Масалан, ўтган йили Тошкент вилоятида пилла тайёрлаш режаси 1989 йилга нисбатан 150 тоннага қисқартирилган. Оқибатда хўжаликларда фақат 1990 йилнинг ўзида 261,5 гектар тутзор ва 248 минг туп тут дарахтлари қўпориб ташланган.

Бундай салбий ҳолнинг олдини олиш тўғрисида бонг урилганига қарамай, Тошкент вилояти қишлоқ хўжалик раҳбарлари керакли чора-тадбирларни кўришга шошилмадилар. Бундан «руҳланган» бир қатор хўжалик раҳбарлари тутзорларни қисқартиришни авжига чиқардилар.

Кези келганда шуни айтиш керакки, кейинги икки-уч йил давомида баъзи хўжаликларда тут кўчатларини экиш, янги тутзорлар барпо этиш камайиб бормоқда. Шунингдек, ижара ва оила пудратига ўтиш муносабати билан ҳосил бериб турган тут дарахтларини кавлаб ташлаш авж олаётир.

Агар пиллачиликнинг озуқа базаси бўлмиш тутчиликка бўлган салбий муносабат шу тариқа давом этадиган бўлса, пилланинг нархи қанчалик ортмасин, жумҳурият пиллачилигини ривожлантириш ҳақида гап бўлиши мумкин эмас. Бу ҳақда жиддий ўйлаб кўриш пайти келди.

Бу йил Ўзбекистонда 30 минг 660 тонна сифатли пилла етиштириш режалаштирилди. Агар жумҳурият пиллакорларининг омади келиб, бахт кулиб боқса даромад ҳам эски харид нархига нисбатан 388,3 миллион сўмга кўпаяди. Умумий даромад салмоғи 664 миллион сўмга етади.

Хўш, Иттифоқимизда етиштириладиган пилланинг 65—67 фоизини жумҳуриятимиз тайёрлар экан, кумуш тола ижодкорлари меҳнатига эътибор ва қадр-қиммат етарлими? Уни харид нархи-чи? Бу борада бирмунча амалий ишлар қилинди. Зеро, харид нархини оширишга эришиш учун иқтисодчи олимларимиз Москвага жуда кўп қатнашларига тўғри келди. Ниҳоят, бизнинг шароитимиз ҳам ўзга жумҳуриятлардаги шароитга тенг эканлиги исботланди. Охир-оқибатда пилланинг харид нархи оширилишига эришилди.

Шу йилдан бошлаб жумҳуриятимизда етиштирилган бир килограмм пилланинг ҳарид нархи қуйидагича бўлади. Олий нав— 25 сўм 80 тийин, биринчи нав — 24 сўм, иккинчи нав — 20 сўм, учинчи нав — 17 сўм 20 тийин. Кўриниб турибдики, пилланинг харид нархи амалда 2,7 баробар оширилган. Қуртхоналарни дорилаш, оқлаш, барг ташиш, сўкичаклар тайёрлаш ҳамда иситиш мосламаларини ўрнатиш учун кетган харажатлар ҳосилга тўланадиган иш ҳақига кирмайди. Бундан ташқари белгиланган планни ошириб бажарган хўжаликларга қўшимча ҳосил қийматининг 30 фоизи миқдорида мукофот берилиши кўзда тутиляпти.

Тўғри, жумҳуриятимиз раҳбарияти томонидан кўрилаётган тадбирлар халқимизни эрта баҳорда иш билан таъминлаш, уларни қисқа вақт ичида катта даромад қилишига имконият яратади. Лекин бундан ишнинг кўзини билган, фақат сифатли маҳсулот топширган кишиларгина манфаатдор бўлиши турган гап. Энди мўл даромад кўриш пиллакорнинг ўзига боғлиқ. Маҳсулот топшираётган пайтда қора пўчоқларни териб ташлаш зарур. Ҳолбуки, бир сават пиллада уч-тўрт дона қорапўчоқ бўлса ҳам пилла паст навларга қабул қилинишини унутмаслик лозим.

Шундай қилиб пилла харид нархи ошди. Бироқ пиллачиликни жадаллик билан ривожлантириш ва юқори сифатли, жаҳон стандартлари талабига жавоб берадиган хом ашё етиштириш учун яна бир қатор муаммоларни ҳал этиш зарур.

Биринчи навбатда қурт боқишни хўжалик хонадонларидан махсус қуртхоналарга кўчириш муаммосини тезроқ ҳал қилиш ҳақида ўйлаб кўриш вақти етди. Боиси, хўжалик хонадонларида ипак қурти боқилганда пилланинг сифатини таъминлашга хизмат қилувчи омил — доимий ҳарорат ва намликни сақлашда қийинчиликларга дуч келинаётир. Иш фаолияти пиллачилик билан узвий боғлиқ кишиларга бу манзара таниш.

Республикада ҳозирги мавжуд 14 та уруғчилик корхонасининг йиллик қуввати 312 минг қути ипак қурти уруғи тайёрлашга етади, холос. Шунга қарамай йилига 600 минг қути қурт уруғи тайёрланяпти.

Саноатимиз корхоналарига талаб даражасида пилла етказиб бериш учун, аввало, сифатли уруғ тайёрлашни йўлга қўйиш керак. Бунинг учун 1991—1995 йилларда ақалли 13 та янги уруғ заводи ва иккита наслчилик станцияси қурилишини жадал бошлаш мақсадга мувофиқ.

Бироқ бу ишларни амалга ошириш учун 141,8 миллион сўм маблағ сарфланиши керак. Ҳозирча бу иш учун етарли маблағ ажратилгани йўқ.

Демак, кун тартибида яна бир жиддий масала кўндаланг бўлиб турибди. Пиллакорларнинг азалий орзуларини рўёбга чиқариш, ижобий ҳал этиш чора-тадбирларини кўриш эса Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ва тегишли ташкилотларда қолган. Зеро, пиллачиликни ривожлантириш эвазига келадиган даромад жумҳурият ва пиллачи оиласи рўзғоридаги кам-кўстни тўлдириш учун хизмат қилади.

М. ХУДОЙБЕРДИЕВА,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

7 апрель—Жаҳон соғлиқни сақлаш куни

Пойтахтимиздаги 2-клиника олий билимгоҳи касалхонасининг ҳаётга қайтариш бўлимига бир беморни олиб киришди. Бемор атрофида саломатлик посбонлари. Бу ерда ҳар куни бир неча беморнинг ҳаёти асраб қолинади.

Бўлим бошлиғи Жаҳонгир Маннопов саломатлик посбонларининг мураббийси, касалхонанинг ҳаётга қайтариш бўлими фаолиятини фахр билан тилга олишлари бежиз эмас.

Ж. Маннопов Совет Армияси сафида хизмат фаолиятида шифокорлик соҳасида тажрибасини оширди. Бу ерда ҳам ҳаётга қайтариш бўлимида хизмат қилди. Тошкентдаги касалхоналарда юзлаб, минглаб беморларнинг дардига малҳам топди.

Ҳаётга қайтариш бўлимининг жарроҳлик, суяк синиш, терапия бўлимлари учун алоҳида ва умумий реанимация бўлими сифатида операцияга тайёрлаш, ҳаётга тиклаш, оғриқсизлантириш каби тиббий муолажаларда беморларга хизмат кўрсатмоқда.

— Мен Жаҳонгирнинг қўлида 7 кун оғир аҳволда ётдим, — дейди филология фанлари доктори Нажмиддин Комилов. — Мени ҳаётга қайтарган киши мана шу қалби дунё шифокор Жаҳонгир Маннопов бўлади.

Дил сўзларини изҳор этаётган беморларнинг жуғрофияси кенг. Ҳа, реанимация — ҳаётга қайтиш ва ҳаёт.

Ў. ҚАРШИЕВ.
ТошДД толиби.

СУРАТДА: моҳир шифокор Ж. Маннопов.

А. КАРАВАЕВ сурати.

ХУШХАБАРЛАР

ИЖТИМОИЙ КАФОЛАТ

● **Тошкент трактор заводининг ишчилари иш жойлари қисқарганда ижтимоий кафолатлардан фойдаланадиган бўлишди.**

Завод касаба уюшмаси ташкилотининг талаби билан жамоа шарномасига бозор иқтисодиёти шароитида одамларни ҳимоя қилувчи янги бандлар киритилди.

Заводда Ўзбекистоннинг кўпгина корхоналарида бўлганидек янги цехлар барпо этиляпти, зарар кўриб ишлаётган участкалар қисқартириляпти. Штати қисқарган асосий касб ишчиларга уч ой мобайнида — улар янги касбни ўргангунларича ўртача иш ҳақи тўлаб туриладн. Жамоа шартномаси шартларига кўра маъмурият бундай ишчиларни янги мутахассисликлар бўйича ишга жойлаштиришни ўз зиммасига олади.

ЁШ ДЕПУТАТЛАР КЛУБИ

● **Самарқанд вилоят комсомол комитетида «Ёш депутатлар клуби» очилди.**

Клубга янги хизмат — вилоят комитетининг ёш депутатлар билан ишлаш шўъбаси раҳбарлик қилмоқда. Вилоят, шаҳар ва район Советларининг махсус юридик ва иқтисодий билимларга муҳтож ёш депутатлари клубга аъзо бўлишди. Клубнинг асосий вазифаси ижтимоий-иқтисодий муаммоларни ҳал этишда халқ депутатларига амалий ёрдам беришдан иборат.

«ТОНГ ЮЛДУЗИ» МАРКАЗИ

«Чернобиль» ўзаро ижтимоий ёрдам Тошкент шаҳар жамияти ҳузурида одатдан ташқари «Тонг юлдузи» уқалаб даволаш ва соғломлаштириш маркази очилди

Марказ «Тез ёрдам» принципида ишлаб, ўз қарамоғидагиларга уларнинг чақириқларига кўра уйларига бориб хизмат кўрсатади. Тошкентда яшайдиган қарийб олти юз «чернобиллик» бу жамиятга аъзо бўлди. Уларнинг кўпчилиги ҳозир комплекс муолажадан ўтган ва энди уқалаб даволашга муҳтож бўлиб турибди. Бу жамоат ташкилотининг хўжалик ҳисобида ишлайдиган дастлабки корхонаси бўлиб янги марказ шу хизматларни бажаришни ўз зиммасига олди.

ФАХРИЙЛАРГА МУКОФОТ

● **Жиззах пластмасса заводининг меҳнат фахрийлари — электр пайвандчи Нина Шалякина билан слесарь Владимир Самойловга тантанали вазиятда жамғарма дафтарчалари топширилди. Уларнинг ҳар бирига уч минг сўмдан совға берилди.**

Меҳнат жамоаси кенгаши ишлаб чиқариш фахрийларига узоқ йиллар ишлагани учун бир марта тўланадиган мукофотлар бериш тўғрисида қарор қабул қилди. Мукофот миқдорини уч минг сўм қилиб белгилашди. Завод ўзининг дастлабки маҳсулотини ўн етти йил муқаддам ишлаб чиқарган эди. Совға сифатида жамғарма дафтарчаси оладиган ҳар бир ишчи бу ерда айни шунча йил узлуксиз ишлаган бўлиши керак.

(ЎзТАГ).

*

Депутатлар ўз сайловчилари билан тез-тез учрашиб, уларнинг қувонч ва ташвишларига шерик бўлгандагина халқ улардан мамнун бўлади. Ўзбекистон халқ депутати, Ўрта Шаҳрихон қишлоқ Советининг раиси Т. Зоидбоева ҳам сайловчилари билан тез-тез учрашиб туради. Улуғ Ватан урушидан ногирон бўлиб қайтган Абобакир ота Норматов ўзига кўрсатилаётган ғамхўрликлардан бағоят хурсанд.

СУРАТДА: Москва райони Ленин номли хўжалигида истиқомат қилувчи уруш ва меҳнат ветерани А. Норматов билан Т. Зоидбоева суҳбатлашишмоқда.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ
олган сурат.

*

• *Ҳеч ким, ҳеч нарса унутилмайди*

БАРҲАЁТ ЖАНГЧИ

Ўшанда Абдурасул 13—14 ёшларда эди. Мактабда дарслар тугаган, жисмоний тарбия ўқитувчиларидан Одил ака Отаниёзов ва Аминбой Юсуповлар 8—9 синф ўқувчиларига «Қувноқ стартлар» ўйинини ташкил этишни таклиф қилишди. Бу ўйинга Абдурасул ҳам биринчилар қаторида ёзилди. «Қувноқ старт»лар ўйинида вилоят ва республика миқёсида биринчи ўринни олишга муяссар бўлдилар. «Артек»га бориб Украинанинг Киев шаҳрида бир ой дам олиб қайтишди.

Шу орада Абдурасул фаол жамоатчилиги ва аъло ўқиши ҳисобга олиниб комсомол сафига қабул қилинди. Бир йилдан кейин эса мактабда биринчи маротаба комсомол ёшлар бригадаси ташкил қилиниб, колхоз правлениеси ўқувчиларга 25 гектар ер ажратиб берди. Бу ерлар тўқайзордан иборат бўлиб, шўр, бегона ўтлар босиб ётарди. Мактаб маъмурияти ҳеч иккиланмасдан комсомол ёшлар бригадасига Абдурасулни бошлиқ қилиб сайлади. Абдурасул отаси Болтабой акадан ва кекса пахтакорлардан маслаҳат олиб, ҳам ўқиш, ҳам ишга киришиб кетди.

Дастлабки йили ҳосили унчалик яхши бўлмади. Фақат план бажарилди, холос. Иккинчи йили эса бригада довруғи республикага ёйилиб, «Совет Ўзбекистони», «Хоразм ҳақиқати» газеталарида шу бригаданинг ютуқлари ҳақида мақолалар босилиб чиқди ва телевидение орқали ҳам кўрсатилди. Шу йили Абдурасул Исмоилов иккинчи марта «Артек»га бориб, Одесса шаҳрида бир ой дам олиб келди. 10 синфни эса аъло баҳолар билан тамомлади. Абдурасулнинг отаси Болтабой ака тўққиз нафар фарзанди бўлсада, улар орасида бу ўғли ажралиб туришини ҳис этиб, «илоҳим унга кўз тегмасин» дея дуо қиларди. Мана, Абдурасул вояга ҳам етди. Қанча гўзал қизлар унинг ишқида ёниб, бир-бирларига билдирмай, мен унинг вафодори бўлсам, дея ўйлардилар.

1984 йил. Апрель. Ҳарбий комиссариатдан чақириқ қоғози келди ва у хизмат бурчини бажариш учун Совет Армияси сафига кетди. Абдурасул Мари шаҳрида хизмат қила бошлади ва 6 ойдан кейин эса Афғонистонда хизмат қилаётирман деган мазмундаги хати келди. Абдурасул ўқиган Н. Қаландаров номли мактабга ва ота-онасига у хизмат қилган қисм командири номидан ташаккурномалар келди. Абдурасул Афғонистонда хизмат қилиб юрган чоғида тез-тез хат ёзар, ота-онаси ва опа-укаларининг кўнглини юпатарди ва яна уч ойдан кейин дийдор кўришишини маълум қилганди. Минг афсуски...

1986 йил 28 январь куни байналмилал жангчи сўнгги топшириқни бажаришга борганда қаҳрамонларча ҳалок бўлди. 30 январь куни унинг жасади солинган темир тобутни 4 нафар солдат олиб келди. Қаҳрамон жангчининг онаси Реймажон опа ва отаси Болтабой ака бўзлаб қолишди...

Ўғлининг ташвишида орадан кўп ўтмай ота ҳам оламдан ўтди.

Абдурасул Исмоиловга ўлимидан сўнг «Қизил Юлдуз» ордени берилди.

Яқинда Намуна қишлоқ Шўроси қарори билан қаҳрамон туғилиб ўсган кўчага унинг номи берилди. Мактаб пионер ташкилоти Абдурасул Исмоилов номи билан атала бошланди. Қаҳрамонлар номи мангудир. Абдурасул Исмоилов каби ўғлонлар номи ҳам ҳамиша барҳаётдир.

Б. КАРИМОВА
Хонқа районидаги Мичурин номли 22-ўрта мактаб бошланғич синфлар илмий бўлим мудири.

• *Мухбиримиз бонг уради*

БАҲОНАЛАР ТУРЛИЧА...

2-«Фориш» давлат хўжалиги тузилганига ўн олти йилдан ошди. Бошқача қилиб айтганда, ўша йили янги хўжалик ишчи-хизматчилари оиласида дунёга келган чақалоқ ҳозир 10-, 11-синфларда ўқияпти. Аммо қаерда? Кимдир буваси ва бувисининг қарамоғида қўшни қишлоқлар мактабларида ўқиётир. Ўқувчиларнинг кўпчилиги Киров номли давлат наслчилик хўжалигининг Оқтом қишлоғидаги мактабга қатнайди. Рости, бу мактабдаги шарт-шароит ҳам ҳавас қилгудек эмас.

— Синфхоналарнинг тақчиллиги ҳамда 2-«Фориш» давлат хўжалигидан қатнаб ўқийдиган ўғил-қизларнинг шароитларини ҳисобга олиб қўшни хўжалик марказида 1-, 7-синфлар учун филиал очдик, — дейди 16-ўрта мактаб директори Мурод Икромов. — Лекин ҳалиям мактабимизда, унинг филиалида икки сменада машғулот олиб боришга мажбурмиз.

Иттифоққа машҳур Боғдон майизи етиштиришга ихтисослашган 2-«Фориш» давлат хўжалиги марказини дастлаб «Галляаралводстрой» трести қура бошлади, эндиликда эса «Джизакводстрой» трести шуғулланмоқда. 13 минг 369 квадрат метр турар-жой, фельдшерлик, акушерлик пункти, боғча барпо этилган. 1991 йил режасига ҳаммом, чойхона қурилишлари киритилибди. Буни қарангки, шунча югур-югурлардан кейин яна мактаб қурилиши раҳбарларнинг «эсларидан чиқибди».

Буюртмачи ташкилот раҳбарларининг бизга расмий тарзда маълум қилишларича, мактаб қурилишининг лойиҳа ҳужжатлари дастлаб 1982 йилда пудратчиларга топширилган. Аммо 30 та синфхонадан иборат, пишиқ ғиштдан қурилиши лозим бўлган мактаб биноси айрим раҳбарларга маъқул бўлмаган, уларнинг фикрича, янги хўжалик учун бу қадар улкан мактаб зарур эмасмиш. Қолаверса, пудратчилар вилоятда ғишт камёблигини рўкач қилганлар. Буюртмачилар иккинчи лойиҳани беш йил ўтиб (?) тақдим этганлар. 464 ўқувчига мўлжалланган мазкур лойиҳа ҳам, 1989 йилги 16 та синфга мўлжалланган учинчи лойиҳа ҳам пудратчи ташкилот — «Галляаралводстрой» трести раҳбарларининг эътиборидан четда қолаверган.

Батафсил муҳокамалардан кейин юзага келган аҳвол билан яқиндан танишган буюртмачи ташкилот раҳбариятининг, хусусан, директор Қ. Намозбоевнинг фикри қуйидагича бўлди: — Биз кеч бўлса-да мактаб қурилишини шу йилнинг тўртинчи чораги режасига киритамиз. Бунинг учун пудратчи ташкилот билан бамаслаҳат лойиҳа тайёрлаб, қурилиш ташкилотини зарур маблағ билан таъминлаймиз.

«Джизакводстрой» тресги бошқарувчиси Ғайрат Авазовнинг ваъдаси шундай бўлди: — Айни пайтда 2-«Фориш» давлат хўжалиги қурилишини олиб бориш учун алоҳида ташкилот туздик. Шу боис мактаб қурилишини жорий йил охирига-ча бошлаш тараддудини кўрамиз.

Ажабмаски, бу ваъдалар амалга ошиб, келажагимиз бўлган ўғил-қизларимизнинг янги илм даргоҳида таълим олишлари тезлашса.

Б. САТТОРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ҲАМИША ҲОЗИР

Қодиржоннинг чап биқинидаги оғриқ эрталабгача азоб берди.

— Наҳот чап буйрагимда ҳам тош бўлса-я, — деган фикр хаёлдан ўтди.

Чунки беш йил муқаддам ўнг биқинида шундай оғриқ бўлганди. Ушанда шифокорлар унинг ўнг буйрагида тош борлигини аниқлашиб, операция қилиб олиб ташлаган эдилар.

Нологож у яна Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 1-клиник касалхонасига мурожаат этди. Ҳақиқатан унинг чап буйрагида пайдо бўлган тош азоб бераётган экан. Лекин бу сафарги операция тиғ текизмасдан ўтказилди.

Бунинг сабаби касалхонанинг янги очилган бўлимида Олмониядан келтирилган ноёб литотриптор аппаратининг ўрнатилганлигидир. Бу ерда тиббиёт фанлари доктори А. Барабаш бошчилигидаги бир гуруҳ шифокорлар ташқаридан зарб тўлқини юбориб Қодиржоннинг чап буйрагидаги икки сантиметр ҳажмдаги тошни майдалаб ташладилар. Майдаланган тош қум бўлиб тушди.

Бундай мўъжизакор аппарат ўрнатилган бўлим фаолияти билан муштарийларни таништириш мақсадида касалхона бош врачи М. ЮНУСОВга мурожаат этдик.

— Кейинги пайтда, — деди у, — атроф-муҳитнинг ўзгарганлиги оқибатида бу касаллик кенг тарқалаётганлигини, ҳар ўн кишидан икки нафарида буйрак тош касаллиги борлиги аниқланяпти. Буйракдаги тошни операция қилиб олиб ташлаш учун бемор камида 21 кун касалхонада ётиши, операция дори-дармон, югур-югур бўлар эди.

Мана шу литотрипторнинг ўрнатилиши жуда катта иқтисодий самара беряпти. Операцияда киши баданига тиғ теккизилмайди. Қон чиқмайди. Узоғи билан бемор икки кун касалхонада ётиши кифоя. Учинчи, тўртинчи куниёқ меҳнат фаолияти тикланган ҳолда бемор яна меҳнат жамоасида ишини давом эттираверади. Бугунгача тўрт юздан ортиқ бемор даволанди.

— Мирафзал Маҳмудович, суҳбатимиз жаҳон соғлиқни сақлаш куни арафасида бўляпти. Хабарингиз бор, бу кун «Табиий офатларга қарши тайёргарликни таъминлаймиз!» шиори остида нишонланмоқда. Бу борадаги Сизнинг фикрингиз?

Тошкентда ер қимирлаб, бир қанча киши азият чеккан йили касалхонамизга асос солинган эди. Шунга 25 йил бўлди. Бугунги кунда 1210 стационар ўрин бор. Касалхонамизнинг 29 бўлим ва 30 бўлинмасида 320 шифокор ишлаяпти. Шулардан бири тиббиёт фанлари доктори, 25 нафари фан номзоди, 120 нафари юқори тоифадаги мутахассислардан иборат. Йилига республикамиз аҳолисидан 30 минг кишига стационар, 26 минг нафар кишига консультатив ёрдам бериш амалга ошириляпти.

Ўзбекистондаги барча касалхоналар учун методик марказ вазифасини ўтаяпмиз. Вилоятлардаги беморларга махсус малакали ва зудлик билан ёрдам кўрсатиш зарур бўлиб қолганда шифокорларимиз санитария авиацияси орқали бориб амалий ёрдам бериб келяптилар.

Ўтган йилларда Арманистоннинг Степанакерт, Ленинакан, Тожикистоннинг Шарорасидаги фожиалар кишилар қалбини чуқур жароҳатлади. Кейинги пайтларда эса самолёт ҳалокатлари, поездлар, машиналарнинг тўқнашуви тез-тез рўй беряпти. Оролнинг тақдири ҳам табиий офат. Биз шифокорлар ана шундай табиий офат оқибатларини тугатишимизгина эмас, иложи борича олдинроқ ҳаракат қилишимиз керак. Бунинг учун тиббий тайёргарликка доимо шай туришимиз тақозо этилади.

Суҳбатдош: республика саломатлик марказининг матбуот шўъбаси ходими, СССР соғлиқни сақлаш аълочиси А. ЭРГАШЕВ.

ЭРКАТОЙЛАР УЧУН

● **Ўзбекистонда «Болалик ва оналик учун» деб номланган акционерлик қурилиш концерни ташкил қилинди. Унинг асосий вазифаси олис қишлоқларда ихтисослаштирилган даволаш муассасалари қуриш ва уларни жиҳозлашдан иборат.**

Келесдаги болалар поликлиникаси — концерн қура бошлаган дастлабки соғлиқни сақлаш муассасасидир. Тез орада Фарғона, Жиззах ва Сирдарё вилоятларида қишлоқ даволаш амбулаториялари қурила бошланади. Чунки аҳолисининг ярмидан кўпроғи хотин-қизлар ва болалардан иборат бўлган айни қишлоқ жойларда оналик ва болаликни ҳимоя қилишнинг моддий техника базасини мустаҳкамлаш зарур. Ваҳолонки, кўпинча айни қишлоқ объектларини бунёд этиш ниҳоятда чўзилиб кетади.

Концернинг вазифаси ана шу долзарб муаммоларни ҳал этишда ёрдам беришдан иборат. Республика Давлат қурилиш комитети, Молия ва Соғлиқни сақлаш вазирликлари унинг муассасалари, 14 та йирик қурилиш бирлашмаси ва тресги эса — акционерлари бўлишди.

Концерн ҳузурида объектларни лойиҳалаштирадиган кичик корхона, банк барпо этилди.

Келажакда концерн чет эл фирмалари билан болалар учун мўлжалланган озиқ-овқатлар, турли машина-ускуналар тайёрлайдиган қўшма корхоналар барпо этишни режалаштирмоқда.

(ЎзТАГ мухбири).

• *Воқеа арафасида*

ҲАМ ЗИЁРАТ, ҲАМ ТИЖОРАТ

Маълумки беморларни ташҳислаш ва даволашда замонавий тиббий аппарат ва ускуналарни билиб ва ўринли қўллаш турли хасталикларнинг олдини олиш ва саломатликни мустаҳкамлаш омили ҳисобланади. Бугунги кунда жаҳон миқёсида тиббий аппаратлардан кенг фойдаланиш турли хил техникага бўлган талабни янада оширмоқда. Айнан шу мақсадда ва ечимини кутаётган муаммоларни ҳал этиш важидан жумҳуриятимиз пойтахтида «Медаппаратура—91» халқаро кўргазмаси ташкил этиладиган бўлди. Шу муносабат билан мазкур кўргазманинг бош директори С. АХРОРОВга мурожаат этдик.

— Халқаро кўргазма айнан Тошкент шаҳрида ташкил этилишининг боиси нимада!

— Аввало шуни эътироф этиш керакки, кўргазмани ташкил этиш учун тиббиёт асосчиси Абу Али ибн Сино ватани танланиши бежиз эмас. Бундан ташқари жумҳуриятимиз, хусусан Тошкент шаҳри меҳнаткашларига тиббий ёрдам кўрсатиш, касалликларни олдини олиш ва шифохоналарни зарур ускуна ва жиҳозлар билан таъминлашда намунали масканлардан ҳисобланади. Даволаш ва касалликни олдини олиш корхоналарини хориждан келтирилган ҳамда Ватанимизда тайёрланган медицина аппаратлари билан таъминлаш муаммосини ҳал этишда жумҳурият саноат корхоналари, соғлиқни сақлаш органларида фаолият кўрсатаётган халқ депутатлари яқиндан кўмак беришмоқда.

— Соғлиқни сақлаш масканларини зарур ускуна ва жиҳозлар билан таъминлаш қимматга тушмайдими!

— 1989—1991 йиллар мобайнида жумҳуриятимиз саноат корхоналари учун қарийб 30 миллион чет эл маблағи, шу жумладан, 10 миллион сўм эркин ҳаракатга келтириладиган валюта ажратилди. Мақсад Ўзбекистонда соғлиқни сақлашни янада ривожлантиришдан иборат эди. Ўз навбатида «Ўзбекмедтехника» ва Ўзбекистон ташқи савдо бирлашмалари ўзаро ҳамкорликда ҳар хил аппаратлар, жиҳозлар сотиб олди. Айниқса, жумҳуриятимизда ташҳис қўйиш ва шифолашга мўлжалланган ҳамда болалар муассасалари ва туғуруқхоналарга зарур бўлган, шунингдек бир марта фойдаланиладиган буюмларга зарурат катта эканлигини айтиш лозим, деб биламан.

Ҳозирги пайтда Испаниянинг «Фаберсанитас» фирмаси билан ҳамкорликда Тошкентда бунёд этилаётган бир марта фойдаланиладиган шприцлар тайёрлаш заводи қурилиши ниҳоясига етай деб қолди. Яқин орада мамлакатимиз, хусусан Ўзбекистон аҳолиси йилига 100 миллион дона ана шундай қулай шприцлардан фойдаланиш имкониятига эга бўлади. Бундан ташқари Германиянинг «Интермед» фирмасида тайёрланган ва замонавий аппаратлар билан жиҳозланган реанимация машиналаридан 100 тасида беморларга тез ёрдам кўрсатиш йўлга қўйилади. Польша, Япония ва АҚШ фирмаларида ишлаб чиқарилган ультратовуш ёрдамида ташҳис қўйиш ва эндоскопия аппаратлари ҳам кўпайиб қолди. Лабораторияларда Австрия, Швейцария, Франция ва Венгрия фирмаларида тайёрланган юқори сифатли анализаторлар қўл келмоқда.

— Жумҳуриятимиз корхоналарида чет элларда тайёрланган тиббий ускуналардан унумли фойдаланаётгани хорижий мутахассисларни қизиқтириб, халқаро кўргазмани ташкил этишга аҳд қилишган кўринади!

— Шундай деса ҳам бўлади. Боиси, ўтган йили октябрь ойида «Ўзбекмедтехника» бирлашмаси таклифи билан Тошкентда Германиянинг «Интеремед» фирмасида ишлаб чиқарилган ускуналар кўргазмаси ташкил этилган эди. Кўргазма жумҳурият мутахассисларида катта қизиқиш уйғотди. Бу яқин кунларда очиладиган халқаро кўргазмани ташкил этишга ўзига хос туртки бўлди. Шундай қилиб, «Ўзбекмедтехника» бирлашмаси ва Ўзбекистон савдо-саноат палатаси ташаббуси билан «Тиббиётда илмий-тадқиқот аппаратлари» —«Медаппаратура—91» халқаро кўргазмасининг ташкил этишга келишилди. Хайрли ишда «Экспоцентр» Бутуниттифоқ бирлашмаси яқиндан ҳамкорлик қилмоқда. Кўргазма жумҳуриятимиз бош кўргазмасида 12—19 апрель кунлари намойиш этилади.

— Кўргазмада чет мамлакатларнинг қайси фирмалари иштирок этиши кўзда тутилган!

— Кўргазмада қатнашувчи 40 дан зиёд фирмалар орасида энг машҳур ва йирикларидан Германиянинг «Сименс», Япониянинг «Искра» ва «Марубени» ва Франциянинг «Культроникс», Австриянинг «Бекман» корхоналарини кўрсатиш мумкин. Кўргазмада деярли тиббиёт соҳасидаги энг замонавий асбоб-ускуналарни намойиш этиш кўзда тутилган. Томошабин жаҳон медицинасининг қандай асбоб-ускуналар билан фаолият кўрсатаётганининг шоҳиди бўлиши ҳамда медицина приборсозлиги билан яқиндан танишиши мумкин. Кўргазма кунлари ишбилармон кишилар учун алоҳида савдо маркази уюштирилади. Шу мақсадда СССР «Узвнешэкономбанк» ҳисоби қатнашчилар хизматига тақдим этилади. Шу мақсадда 612067 ва 643598 телефонлари орқали мурожаат этиш мумкин.

Ҳ. НОСИРОВ.

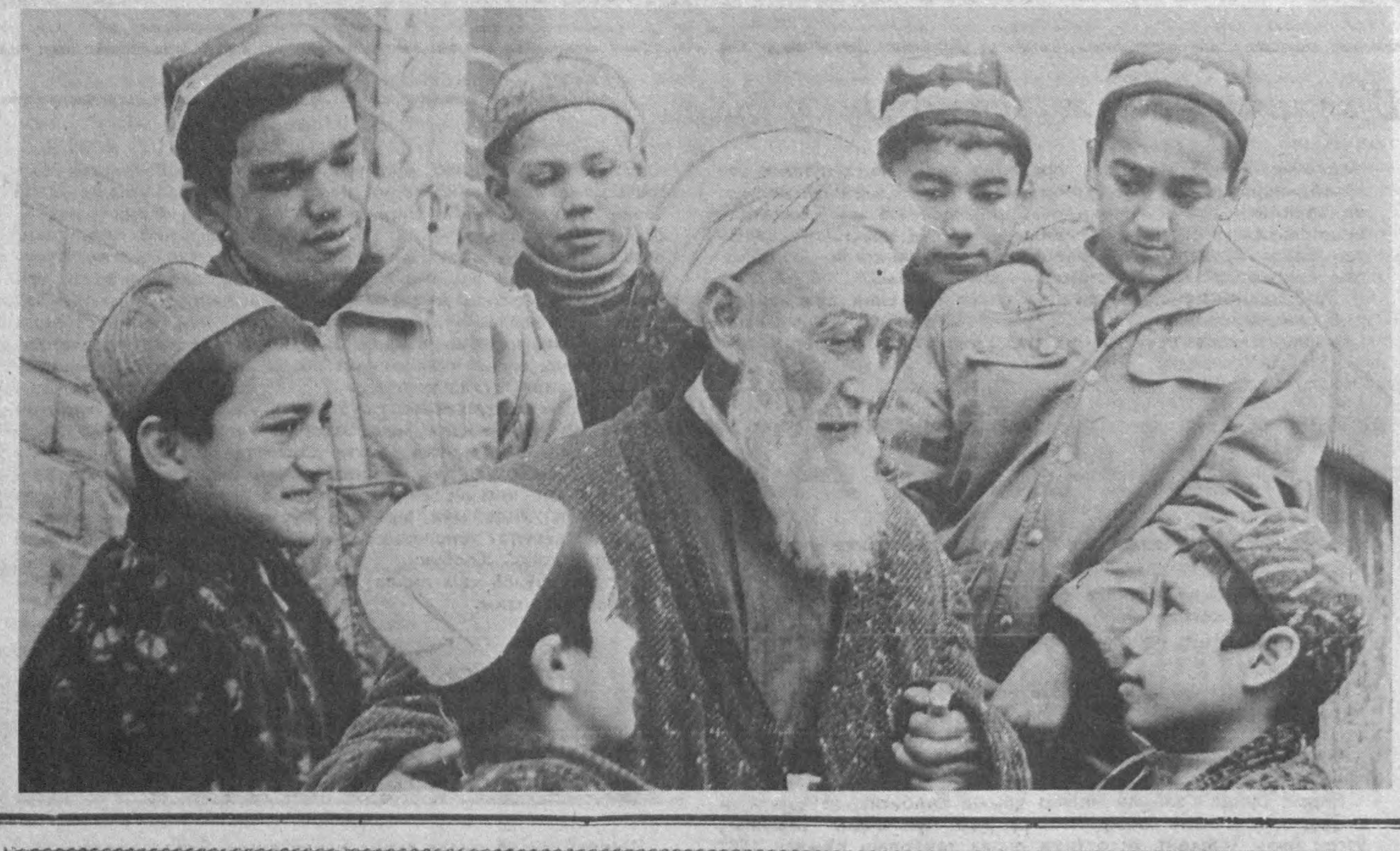

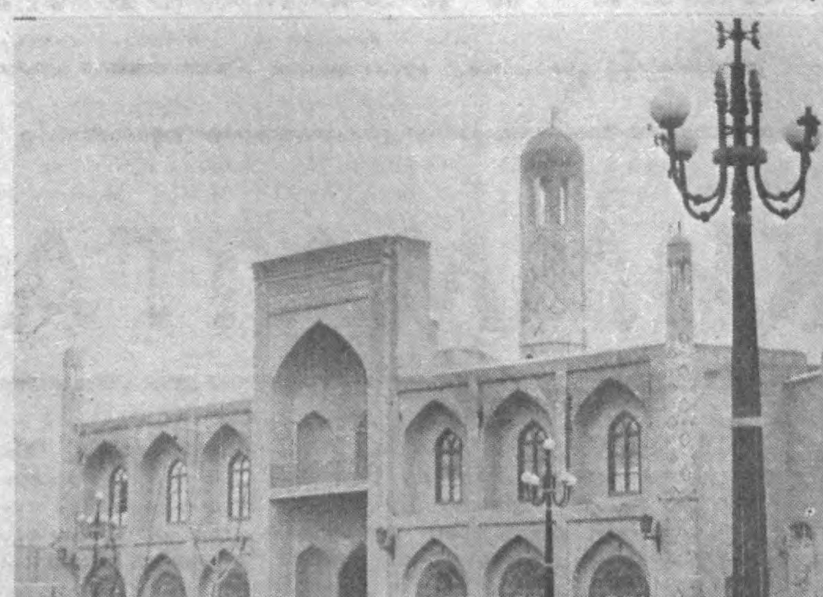

Юртимизда муқаддас урф-одат, қадриятларимизнинг тикланаётганлиги фуқароларимиз қалбларини чексиз қувончга тўлдирмоқда. Кекса авлод бугунги ёшларга яхши ният ила амалий маслаҳатлар беришмоқда.

Наманган шаҳрида ҳожи Ҳошимжон қори отани ёшу қари ҳурмат қилади. У пиру бадавлат отахон. Ёшлар даврасида тез-тез дилкаш суҳбат қуриб, меҳр-оқибат, тўғрилик, ҳалоллик ва энг муҳими одамийлик ҳақида сўзлаб беради.

СУРАТЛАРДА: Ҳошимжон ота ёшлар даврасида (чапда); «Мулла қирғиз» мадрасаси Наманган шаҳрининг меъморий обидаларидан бири.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ олган суратлар.

«ОЙНАИ ЖАҲОН»ДА КЎРИНГ

8—14 апрель

ҲАР КУНИ: 20.30 МОСКВА «ВРЕМЯ». УзТВ-I 19.30 «АХБОРОТ» (РУС ТИЛИДА). 22.00 «АХБОРОТ» (ЎЗБЕК ТИЛИДА). МТ-II 19.30 «ХАЙРЛИ ТУН, КИЧКИНТОЙЛАР!».

8, душанба

● **УзТВ-I**

18.00 Янгиликлар. 18.05 Болалар учун концерт. 18.40 «Жамоат ташкилотларида». 19.10 «Ижодкор ҳузурида». Ўзбекистон халқ ёзувчиси Асқад Мухтор. 19.50 Фарғона Давлат филармонияси артистларининг концерти. 21.15 «Инсон ва қонун». 22.20 «Дала юмушлари». 22.40 Абдулла Қодирий ҳаётига бағишланган «Ҳўрликдан ўлим тансиқроқдир» фильмининг премьераси.

● **УзТВ-II**

19.00 «Ассалому алайкум». 20.00 «Спринт». 20.20 Тижорат хабарлари. 21.15 Ўзбекистон ва жаҳон. 21.45 «Лўли». Бадиий фильм.

● **МТ-I**

6.00 «Тонг». 8.30 «Мулоқот». 8.50 Футбол шарҳи. 9.20 Мультфильм. 9.40 «Дадамни қандай қилиб йўлга солсам бўлади». Бадиий фильм. 11.30 ТСН. 11.45 Ҳужжатли фильм. 12.30 Мультфильм. 14.30 ТСН. 14.45 «Қизиқувчилар олами». 15.00 «Чўлдаги ўтовлар». 15.25 «Маориф: СССРда Олий математика илмгоҳи». 15.40 Шеърият лаҳзалари. 15.45 Болалар соати. 16.45 Жаҳон саломатлик кунига бағишланган кўрсатув. 18.00 ТСН. 18.15 «Бозор томон боряпмиз». 19.00 «Ушбу қўшиқларни унутма». 19.15 «Ҳаётнинг бошланиши». Бадиий фильм. 21.15 Футбол шарҳи. 21.45 «Яратилиш». Фильм-спектакль. 23.50 «Халқаро янгиликлар. 00.10 Концерт. 00.50 «Пляж қароқчиси». Бадиий фильм. 01.55 «Портрет». Роберт Амирханян.

● **МТ-II**

7.00 Ишбилармон кишининг тонги. 8.00 Эрталабки бадантарбия. 8.15 Илмий-оммабоп фильм. 8.35, 9.35 Адабиёт. 9.05 Итальян тили. 10.05 Рус тили. 10.35, 11.40 Биология. 11.05 «Адам Смит бойлиги дунёси». 12.10 Мультфильм. 12.15 «Планета». Халқаро панорама. 13.15 Концерт. 14.05 Болалар учун фильм. «Асов от». 16.45 Мультфильм. 17.05 Халқ куйлари. 17.15 «Иенгра узра ёвуз руҳ». Экология муаммолари ҳақида. 17.40 Коллаж. 17.45 Телевизион мусиқий абонемент. 18.55 «Замонамиз қаҳрамони». Телефильм. 19.45 «Сиз бунга қодирсиз». Ногиронлар учун техника. 21.15 «Троян оти». Бадиий фильм. 1-серия. 22.20 «Рақслар, рақслар, рақслар...».

9, сешанба

● **УзТВ-I**

8.00 «Мулоқот». Телефильм. 8.30 Болалар учун фильм-концерт. 8.50 «Нон — ризқ-рўзимиз». 9.20 «Мен сени ҳеч қачон унутмайман». Бадиий фильм. 10.40 Телевизион театр. Ўткир Ҳошимов. «Баҳор қайтмайди». 1-қисм. 17.00 Футбол бўйича СССР чемпионати. «Пахтакор» — «Локомотив». (Москва). Танаффус пайтида «Тоғ наволари». Телефильм. 18.50 «Қўғирчоқлар — менинг дўстларим». 19.50 «Мен қўрқаман севиб қолишдан». Мусиқий кўрсатув. 21.15 «Мерос» Лутфий лирикаси. 22.20 Спортлото. 22.25 «Соҳил». Бадиий фильм, 1-серия.

● **УзТВ-II**

19.00 «Соғ бўл, болакай». 19.45 Мультфильм. 20.00 «Лаҳза» Хабарлар. 20.10 Ўйинлар, ҳаяжон ва умидлар». 21.15 «Дўстлик экрани». 22.15 «Насриддиннинг саргузаштлари» Бадиий фильм.

● **МТ-I**

6.00 «Тонг». 8.30 Долзарб репортаж. 8.50 Мультфильм. 9.00 «Асровчи». Телефильм. 9.20 «Кечир бизни, ўгай она, Россия» Бадиий фильм, 1-серия. 10.30 Болалар соати. 11.30 ТСН. 11.45 «Портрет». 14.30 ТСН. 14.45 «Истеъдод». Бадиий фильм. 16.00 «Мусиқий хазина». 16.30 Чемпионлар билан биргаликда. 17.00 «Рок-сабоқ». Ўсмирлар учун кўрсатув. 18.00 ТСН. 18.15 Сиёсий мулоқотлар. «Вазият». 19.00 Мультфильм. 19.05 «Ер — бизнинг сайёрамиз». Ҳужжатли фильм. 19.35 «Ёлғизлар». Бадиий фильм, 1-серия. 21.15 ВИД таништиради: «Мўъжизалар майдони». 22.00 «Сўз». Адабий бадиий программа. 23.30 «Меридиан». Халқаро янгиликлар. 23.50 «Миргород ва унинг аҳолиси». Бадиий фильм, 1-серия. 01.00 «Даврани кенгроқ олинг».

● **МТ-II**

8.00 Эрталабки бадантарбия. 8.15 Илмий-оммабоп фильм. 8.35, 9.35 Жуғрофия. 9.05, 10.05 Француз тили. 10.35, 11.40 Табиатшунослик 10.55 Компьютер билан мулоқот. 12.00 Мультфильм. 12.15 «Троян оти». Бадиий фильм, 1-серия. 13.20 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Роберт Газизов қўшиқлари». Уфадан кўрсатилади. 13.45 Ритмик гимнастика. 14.15 Телевизион мусиқий абонемент. 16.40 «Тонг юлдузи». 17.45 «Ўйинми ёки бюджетлар жангими?». 18.05 Мультфильм. 18.15 «Вертикаль». Ҳужжатли фильм. 18.35 Концерт. 19.45 Кичик концерт. 20.00 «Санъат хомийсини кутиб». Ҳужжатли фильм. 21.15 «Байкалда куз». Телефильм. 21.30 Футбол. СССР чемпионати. «МАСК — «Черноморец». 22.20 «Троян оти». Бадиий фильм, 2-серия. 23.15 «Брюсселлик Аленушка». Ҳужжатли фильм.

10, чоршанба

● **УзТВ-I**

8.00 «Инсон ва табиат». Кинопанорама. 9.00 «Узоқ йўлдаги учрашувлар». «Свердловск. Бугун ва эртаси». Телефильмлар. 10.00 «Кохановкалик артист». Бадиий фильм. 11.20 Ўткир Ҳошимов. «Баҳор қайтмайди». 2-қисм. 18.00 Янгиликлар. 18.05 Мультфильмлар туркумидан. 18.25 «Қадимий халқ ўйинлари». Спорт кўрсатуви. 18.55 «Янги Иттифоқ шартномаси лойиҳаси: фикр ва мулоҳазалар». 19.50 Манзарали фильм. 20.45 «Санъат олами». Ўзбек миллий либослари. 21.20 Ҳиндистон — Ўзбекистон санъаткорларининг концерти. 22.20 «Дала юмушлари». 22.40 «Соҳил». Бадиий фильм, 2-серия.

● **УзТВ-II**

19.00 «Камалакнинг оддий мўъжизаси». Мактаб театри. 19.15 Регби бўйича СССР чемпионати. «Звезда» (Тошкент) «Сокол» (Львов). 20.45 «Эсдалик учун дастхат. 21.05 «Пульс». Хабарлар. 21.15 «Чойхона ҳажвлари». 22.15 «Атака». Бадиий фильм.

● **МТ-I**

6.00 Тонг. 8.30 Ишчан чопар. 8.50 Молдова мусиқий фольклорининг концерти. 9.25 «Кечир бизни, ўгай она, Россия», Бадиий фильм, 2-серия. 10.30 «Рок-сабоқ». 11.30 ТСН. 11.45 Телефильм. 12.35 Қўшиқ ҳақида хотира. 13.05 Қизиқувчилар олами. 14.30 ТСН. 14.45 «Отлар ой нурида». Бадиий фильм. 15.55 Болалар соати. 16.55 «Маданият ва бозор» 17.30 ТСН. 17.45 Мультфильм. 18.00 «Ёлғизлар». Бадиий фильм, 2-серия. 18.55 Ю. А. Гагарин космосга парвозининг 30 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш. 20.55 Футбол. Европа чемпионлари кубоги. 23.00 «Миргород ва унинг аҳолиси». Бадиий фильм, 2-серия. 00.05 Шеърлардаги дил сатрлари.

● **МТ-II**

8.00 Эрталабки бадантарбия. 8.15 Илмий оммабоп-фильм. 8.35, 9.35 Табиатшунослик. 9.05, 10.05 Немис тили. 10.35, 11.35 Умумий биология. 11.05 «Бурда моден» таклиф этади...». 12.05 «Шарқий Сибирь». Киножурнал. 12.15 «Троян оти». Бадиий фильм, 2-серия. 13.10 «Испан тили». М. Равель мусиқасига яратилган фильм-опера. 14.00 Мультфильм. 14.15 «Иркуйем қаёққа ғойиб бўлди?». Телефильм. 16.20 Россиянинг ҳужжатли экрани. 17.50 «Бировнинг хотини ёки кроват тагидаги эр». Бадиий фильм. 18.55 «Ёлғиз чироқ...». 19.10 «Россиянинг парламент хабарномаси. 19.25 Коллаж. 19.45 Қайта яралиш учун. Телефильм. 20.45 «Кантри-клуб». Мусиқий дам олиш кўрсатуви. 21.30 Сизга севгидан сўзласам...». 22.35 Телефильм.

11, пайшанба

● **УзТВ-I**

8.00 «Саховат». «Бутун умр давомида». Телефильмлар. 8.50 «Беринг ва унинг дўстлари ҳақида баллада». Бадиий фильм. 10.25 «Созимиз— овозимиз». Мусиқий кўрсатув. 11.05 «Иззат Султон. «Имон». Видеоспектакль, 1-қисм. 18.00 Янгиликлар. 18.05 Мультфильмлар. 18.25 «Алифбо сабоқлари». 19.00 «Тадбиркор кишилар». 19.45 «Хотира». Ўзбекистон халқ шоири Туроб Тўла. 21.15 Жумҳуриятда хизмат кўрсатган артист Малоҳат Дадабоева куйлайди. 21.55 Тижорат хабарлари. 22.20 «Мерос». Бобораҳим Машраб.

● **УзТВ-II**

19.00 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Бу оқшомда». 21.15 «Бу оқшомда» кўрсатувининг давоми. 22.15 «Кадр ва кадр ортидан». Кинокўрсатув. 23.15 «Асов дарё ўзанида». Бадиий фильм, 1-серия.

● **МТ-I**

6.00 Тонг. 8.30 ИИВнинг маълумотларига кўра... 8.30 Футбол. Европа чемпионларининг кубоги. 10.30 Болалар соати. 11.30 ТСН. 11.45 Сўз». Адабий-бадиий программа. 14.30 ТСН. 14.45 Севги ҳақида қўшиқ». Бадиий фильм. 16.05 Қизиқувчилар олами. 16.20 Агар сиз...». 17.05 «...16 ёшгача ва ундан катталар». 18.00 ТСН. 18.15 Ҳужжатли фильм. 18.25 Инсон. Ер. Коинот». 19.25 Ялта-91». 19.35 «Ёлғизлар». Бадиий фильм, 3-серия. 21.15 Бевосита мулоқот. 22.15 Ю. А. Гагарин космосга парвозининг 30 йиллигига бағишланган концерт. 00.35 «Норозилик билдириб». Бадиий фильм. 01.55 «Тамбов хазинабони». Фильм-концерт.

● **МТ-II**

8.00 Эрталабки бадантарбия. 8.15 Илмий-оммабоп фильм. 8.35, 9.35 Умумий биология. 9.05, 10.05 Испан тили. 10.35, 11.35 Биология. 11.05 «Сиз яратган боғ». 12.05 «Само сари боқаман». 12.45 Концерт. 13.15 Ритмик гимнастика. 16.45 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Оренбург оқшомлари». 17.30 Ритмик гимнастика. 18.00 М. Горький номли болалар ва ўсмирлар фильмлари киностудияси — 75 ёшда. 19.45 Мусиқада авангард. 21.15 «Шамолда ниҳол». Бадиий фильм, 1- ва 2-сериялар.

12, жума

КОСМОНАВТИКА КУНИ

● **УзТВ-I**

8.00 «Коинот ва замин». 9.00 «Қадрдонлар кўчаси». Телефильм. 9.25 Хизмат кўрсатган Давлат «Баҳор» халқ рақс ансамблининг концерти. 10.40 Иззат Султон. «Имон». Видеоспектакль, 2-қисм. 18.00 Янгиликлар. 18.05 Мультфильм. 18.15 «Водий дорилфунуни». Муаммо ва ечимлар. 19.00 «Янги Иттифоқ шартномаси лойиҳаси: фикр ва мулоҳазалар». 19.50 «Ёшлик оқшоми». 21.15 Дилрабо концерт. 21.55 Тижорат хабарлари. 22.20 Дала юмушлари. 22.40 «Ялла»нинг Наврўз чойхонаси. Мусиқий программа.

● **УзТВ-II**

19.00 Македония телевидениесининг программаси. 20.00 «Пульс». Хабарлар. 20.10 Кичик концерт. 21.15 «Олқишлар». 22.30 «Асов дарё ўзанида». Бадиий фильм, 2-серия.

● **МТ-I**

6.00 Тонг. 8.30 Мультфильм. 8.35 «Биргаликда куйлайлик, дўстлар». 10.35 «...16 ёшгача ва ундан катталар». 11.30 ТСН. 11.45 Телефильм. 12.35 «Калинка» ансамблининг концерти. 12.50 Илмий-оммабоп фильм. 14.30 ТСН. 14.45 «Биринчи ва охирги кун». Бадиий фильм. 15.55 Мультфильмлар. 16.40 «Кичкинтой Мукнинг саргузашти». 18.00 ТСН. 18.20 «Қайта қуриш: бу Японияда қандай бўлган эди». 19.05 «Ер жозибаси». 19.35 «Ёлғизлар». Бадиий фильм, 4-серия. 21.15 Ю. А. Гагарин космосга парвозининг 30 йиллигига бағишланган халқаро телефестиваль. 00.15 «ВИД» программаси. 02.15 «Шерлок Холмс ва дўхтир Ватсоннинг саргузаштлари». Бадиий фильм.

● **МТ-II**

8.00 Эрталабки бадантарбия. 8.15 Илмий-оммабоп фильм. 8.35, 9.35 Адабиёт. 9.05, 10.05 Инглиз тили. 10.35, 11.35 Адабиёт. 11.05 «Здоровье». 12.05 «Шамолдан ниҳол». Бадиий фильм, 1 ва 2-сериялар. 16.25 РСФСР шаҳарлар телестудиялари. 16.55 Мультфильм. 17.00 «Санъат календари». 17.30 «И камеристи ломбарди» чолғу ансамбли чалади. 18.25 Россиянинг парламент хабарномаси. 18.40 Телефильм. 19.45 Коллаж. 19.50 СССР халқ артисти Ирина Архипова куйлайди. 20.30 Время. 21.15 Спорт ҳамма учун. 21.30 «Тунги ташриф». Бадиий фильм, 1 ва 2-сериялар.

13, шанба

● **УзТВ-I**

8.00 «Ассалому алайкум». 9.00 Спорт кўрсатувлари: 1. Шоҳруҳ клуби. 2-футбол майдонларида. 10.00 «Махфий агент». Бадиий фильм. 11.25 «Элга хизмат: талаб ва таклиф». 12.00 Араб тили. 12.30 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Муносабат». 13.15 «Зарбулоқ» ансамблининг концерти. 13.40 «Осойишталик посбонлари». 14.30 «Меҳнатдан келур шараф». 18.00 Ўсмирлар учун. «Тенгдошлар». 18.40 «Ўзбекистон». Киножурнал. 19.00 «Ўзбек тилини ўрганамиз». 19.45 Мультипанорама. 21.15 Оқшом эртаклари. 21.30 Дил тароналари. 22.00 «Ҳафтанома». 23.00 «Санъат усталари». Ўзбекистон ССР халқ артисти Маҳмуджон Ғофуров. Видеофильм.

● **УзТВ-II**

8.00 **Душанбе** кўрсатади.

● **МТ-I**

Шанба эрта саҳарлаб. 6.00 В. Шувалов куйлайди. 6.30 Мультфильм. 6.45 Спорт ҳамма учун. 7.00 Ритмик гимнастика. 7.30 Тонгги дам олиш программаси. 8.00 «Сиз яратган боғ». 8.30 ТСН. 8.45 Рязань Давлат рус халқ хорининг чиқиши. 9.00 «Бурда моден» таклиф этади...». 9.30 «Тонг юлдузи». 10.30 «Ўрмон» Фильм-спектакль. 13.10 Ҳужжатли фильм. 14.30 ТСН. 14.45 «Келажакни ўйлаб». Диний ва маданий мерос ҳақида. 15.50 Мультфильмлар. 16.20 1991 йил қўшиқлари. 17.30 «Халқаро панорама». 18.15 Концерт. 19.10 «Деразадаги нур». 21.15 Катталар учун мультфильм. 21.30 «Александр томошалари». 23.15 «ВИД» таништиради: «Матадор». 00.35 «Шерлок Холмс ва дўхтир Ватсоннинг саргузашти». Бадиий фильм, 2-серия.

● **МТ-II**

8.00 Эрталабки бадантарбия. 8.15 РСФСР Давлат духовой оркестрининг чиқиши. 8.30 «Майдон». 9.30 «Биз яратган олам». 10.30 «Муаммолар тасвиридаги портрет». 12.00 «Ҳамдўстлик» видеоканали. 15.30 «Плюс ўн бир» видеоканали. 19.00 «Севганингдан айрилма». Концерт. 19.45 Рус тили. 20.15 А. Федоров (балалайка) ва В. Сидельников (гитара) чаладилар. 21.15 «Писмиқ». Бадиий фильм. 22.35 «Табиат ёдгорликлари».

14, якшанба

● **УзТВ-I**

8.00 «Ҳафтанома». 9.00 «Вертикаль». Бадиий фильм. 10.15 «Қўшиғим-жон қўшиғим». 11.00 «Ўзбекистон ўқитувчиларининг XV педагогик ўқишлари». 11.40 «Сиз севган достонлар». Абдуназар Поёнов ижро этади. 12.40 «Алифбо сабоқлари». 13.05 «Деҳқон ва замин». 14.05 «Табассум» ашула ва рақс ансамбли. 18.00 Мультфильм. 18.15 «Кичкинтой» кўрсатуви. 18.45 «Кино жавонидан». 19.25 Тижорат хабарлари. 19.50 Ўзбекистон ва Туркманистон халқ артисти Бобомурод Ҳамдамов концерти. 21.15 Концертнинг давоми. 22.20 «Кечира олсанг, кечир мени». Бадиий фильм.

● **УзТВ-II**

8.00 **Душанбе** кўрсатади.

● **МТ-I**

7.30 ТСН. 7.45 Ритмик гимнастика. 8.15 «Спортлото» тиражи. 8.30 Эрта саҳарлаб. 9.30 «Ватан хизматида». 10.30 Тонгги дам олиш программаси. 11.00 «Қарзлар ва умидлар». Фильм-премьера. 11.50 Мультфильм. 12.15 «Бугун — Мамлакат ҳаво ҳужумидан мудофаа қўшинлари куни». 12.30 «Қишлоқ янгиликлари». 13.30 «Здоровье». 14.00 «Сизга қўшиб куйлаб бераман». 14.30 ТСН. 14.45 «Марафон-15». 16.00 Ю. А. Гагарин космосга парвозининг 30 йиллигига бағишланган концерт. 17.40 «Уольт Дисней таништиради...». 18.30 «Маримба понес» болалар ансамблининг чиқиши. 19.00 «Қишлоқ аёллари». Бадиий фильм. 21.15 «Брэйн ринг». «Нима? Қаерда? Қачон?» клубларининг чемпионати. 22.00 «Японлар ва руслар». 23.00 «Биргаликда куйлайлик, дўстлар!».

● **МТ-II**

8.00 Зарядкага сафланинг! 8.20 Иттифоқдош жумҳуриятлар кинопублицистикаси». 8.45 Гандбол. 9.20 «Рус хор қўшиқлари» ижодий устахонаси. 10.00 Педагогика ҳамма учун. 11.00 Мультфильм. 11.10 «Типратикан». Бадиий фильм. 11.30 «Планета». Халқаро программа. 12.35 Россиянинг парламент хабарлари. 12.50 Мультфильм. 13.00 «Дўстлик» программаси. 16.30 «Байкалда куз. Телефильм. 16.45 «Тирик мурда». Фильм-спектакль. 19.05 Надежда Чепрага куйлайди. 19.45 «Якшанба, Қадимий рус романси». 21.15 «Европанинг маданий марказлари». Илмий-оммабоп фильм премьераси. 2-фильм — «Афина». 22.10 Муаллифлик телевидениеси.

• *Ўзбекистон ва жаҳон*

ҚОРАКЎЛ НЬЮ-ЙОРК БОЗОРИДА

«Бухоро-Омега» қўшма мўйначилик корхонаси ўзининг дастлабки маҳсулотини Америкага сотиш учун жўнатди.

Ҳозиргача Бухоро қоракўл териси жумҳуриятдан ташқарида қайта ишланиб, даромаднинг бутун қаймоғи ўша корхоналарда қоларди. Қоракўлчиларимиз эндиликда бунга чек қўйишга аҳд қилишди.

Деярли бир ярим йилдан буён Бухоро қоракўл терисини ошлаш заводи Грециянинг «Омега-Фурс» фирмаси билан ҳамкорликда маҳсулотни ишлаб чиқаришга ҳозирлик кўрмоқда эди. Греция фирмаси қўшма корхонани зарур асбоб-ускуналар, ёрдамчи ашёлар билан таъминлашни ўз зиммасига олди. Қоракўл тери ошлаш заводи меҳнат жамоаси эса ишлаб чиқаришни тери билан таъминлайдиган бўлди.

Албатта бўлғуси даромадни ҳисоблашга ҳали эрта. Лекин дастлабки ҳисоб-китобларга кўра фақат шу йилнинг ўзида 25 миллион сўм қўшимча даромад олиш мўлжалланмоқда.

Ҳаммаси бўлиб, бу йил 5 минг дона энг замонавий нусхадаги аёллар пўстини, нимчалар ва бошқа мўйна буюмлари ишлаб чиқарилади. Ҳозирча корхонада 35 киши, шу жумладан 15 нафар грециялик мутахассис ишламоқда. Бироқ, япон, немис ва инглиз техникаси уларнинг меҳнат унумдорлигини бир неча ҳисса оширди. Ажнабий тикувчи ва бичувчиларнинг ҳар бири қисқа муддатда уч нафардан маҳаллий ишчини тайёрлаш мажбуриятини олган.

— Биринчи маҳсулотни «Омега-Фурс» фирмасининг Нью-Йоркдаги магазинига юборишга қарор қилдик, — деди биз билан суҳбатда қўшма корхона бош директори Нурулла Нарзуллаев. — Ғарбдаги истеъмолчиларнинг талабига биноан унинг харидоргир нусхаларини ишлаб чиқаришни тобора кўпайтирамиз.

Дарвоқе қўшма корхона маҳсулотининг анчагина қисми мамлакатимиз истеъмолчилари эҳтиёжини қондиради. Яқин кунлар ичида Тошкент ва Бухоро шаҳарларида қўшма корхонанинг фирма магазинлари очилади. Бундай магазинни келгусида мамлакатимиз пойтахтида очиш нияти ҳам бор.

Н. НАИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

СПОРТЛОТО

● 13-тираж якунлари чиқарилди. Бутуниттифоқ спортлото бошқармасининг «Ўзбекистон» корхонасига «45 дан 6» лотереяси бўйича 74507 та вариант тушди. 6 та ютуқли рақамни топганлар йўқ. 5 та рақамни бир киши топиб, унга 3984 сўм бериладиган бўлди. 4 та рақамни 70 киши топди ва улар 180 сўмдан олишади. «36 дан 5» лотереяси бўйича 1219867 та вариант тушди. 5 та ютуқли рақам бўйича 4 киши 5519 сўмдан олади. 4 рақам 705 кишига 83 сўмдан, 3 рақам—17983 кишига 5 сўмдан берилади.

Ютуқларни 20 апрелдан 20 майгача олиш мумкин.

Бош муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Ҳ. ИКРОМОВ, Н. М. МАЖИДОВ, С. МУҲАММАДЖОНОВ, М. Қ. МУҲСИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Т. Н. НАЖМИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари), В. Т. ОДИЛОВ, М. Қ. ПИРМАТОВ, Р. Қ. ТУРСУНОВ, Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ, А. С. УСМОНОВ, М. ХАЙРУЛЛАЕВ, Ж. ХОЛҚОСИМОВ, Э. С. ХЎЖАЕВ (масъул котиб), М. ШЕРБЎТАЕВ, О. ҲИКМАТОВ.

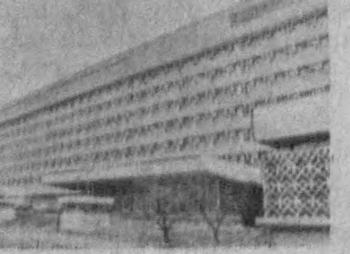

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, Тошкент–ГСП, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: муштарийлар фикрини ўрганиш ва хатлар — 33-21-43, 33-54-55, 32-53-16, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06; қайта қуриш ва ижтимоий адолат — 32-55-70, партия турмуши — 33-34-69, 33-38-55, 32-53-97, 32-57-19, саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 33-81-48, 32-53-14, 32-54-09; қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 33-07-20, 32-53-15, 32-53-70; совет қурилиши — 33-15-29, 32-57-20, 32-54-18; фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21; адабиёт ва санъат — 33-20-36, 33-12-56, 32-54-35, 32-55-16; ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17; ахлоқ-одоб — 32-54-29; фельетонлар — 32-54-27; безатиш — 32-57-22.
УЗ МУХБИРЛАРИМИЗ: Андижонда — 4-48-85, Бухорода — 3-96-12, Гулистонда — 2-63-48, Жиззахда — 3-31-86, Қаршида — 3-25-79, Наманганда — 6-54-11, Нукусда — 2-42-62, Самарқандда — 35-22-90, Тошкентда — 32-53-20, Урганчда — 6-80-04, Фарғонада — 6-90-09.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»
(«Советский Узбекистан»)
Орган ЦК Компартии Узбекистана

Нашр кўрсаткичи 64583.
Буюртма № 5207.